

Včelařství

10/2021

V září se konaly tři velké výstavy

Spolkový život běží naplno

O společenstvích včel a včelařů

Včelí pastva místo trávníku

Obsah – říjen 2021

326 Kalendárium – říjen

329 Aktuálně

Ministerstvo zemědělství rozhodlo
*Rozhodnutí MZe o odvolání ČSV
proti zamítnutí žádosti o 1.D 2020
vysvětluje Mgr. Jarmila Machová*

330 Výstava

Výstava Natura Viva 2021 v Lysé nad
Labem
*V jiném termínu, ale v původním
duchu*

332 Výstavy

Výstava Zahrada Čech v Litoměřicích
Včelařská expozice na Národní
výstavě hospodářského zvířectva
v Brně

333 Soutěž

Medovina roku 2021
*Letos se značně nižším počtem
soutěžících*

334 Včelařská praxe

Uplynulý včelařský rok
v Moravskoslezském kraji
Postřehy přítele Čestmíra Gazdy

336 ČSV

Řádné zasedání RV a ÚKK
v Nasavrkách

337 ČSV

Usnesení ze zasedání RV a ÚKK

338 Zamyšlení

Včera, dnes a zítra
*Jan Šmíd se zamýšlí nad
včelami a včelařstvím, tentokrát
o společenstvích včelařů a včel*

341 Zadáno pro předsedkyni

*Na vaše dotazy odpovídá Mgr. Jarmila
Machová*

342 Objektivem Josefa Permedly

344 Fórum

Voda v úlech
*Přítel Vojtěch Bernátek aplikuje svoje
zkušenosti ve včelařství*

346 Včelí pastva

Květnatý pás
*V Nasavrkách zaseli místo trávníku
květiny*

348 Jak to dělám já

Příprava na zimu
*Josef Brodecký předává svoje
zkušenosti nejen se zazimováním*

350 Spolkový život

Čtvrtý ročník Medových slavností se
vodařil
*V Hrádku u Nechanic med znovu pod
dohledem hraběte Jana Harracha*

352 Co říká věda

Čmeláci vnímají vlhkost květů
*Vlhkost květů je důležitý faktor při
hledání potravy i pro včely*

353 Před 100 lety

O barvě včel
*Nahlížíme do časopisu Český včelař
z října 1921*

354 Zadáno nejen pro včelařky

Říjnové hrátky

356 Napsali jste nám

Vybíráme z vašich dopisů

358 Jubilea

360 Spolkový život

3. a 4. obálka

Obyvatelé včelařského arboreta
se představují
Hvězdnice

Včelařství, říjen 2021

Foto na titulní straně:

Pavla Sobková

Včelařství – odborný a spolkový měsíčník

Ročník 74 (156)

Pro své členy vydává Český svaz včelařů, z.s., se sídlem v Praze

IČO: 00443239, DIČ: CZ00443239

Místo vydání: Praha

Odpovědný redaktor: Michael Mlynář

tel.: 224 932 351, redakce@vcelarstvi.cz

Inzerce, jubilea a úmrtí: Alice Ošmyková

tel.: 224 934 478, inzerce@vcelarstvi.cz

Expedice a reklamace nedoručení časopisu:

Jaroslava Nechybová

tel.: 224 934 082, nechybova@vcelarstvi.cz

Redakce, inzerce a expedice:

115 24 Praha 1, Křemencova 8

e-mail: redakce@vcelarstvi.cz; inzerce@vcelarstvi.cz

internetové stránky: www.vcelarstvi.cz

Neobjednané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo veškeré příspěvky podle potřeby stylisticky a rozsahově upravovat.

Uzávěrka redakčního materiálu je

k poslednímu dni měsíce, jenž aktuálnímu

číslu o dva měsíce předchází

(např. červené číslo – konec dubna).

Redakční rada:

Ing. Zdeněk Kulhánek (předseda), MVDr. Miloslav

Peroutka, CSc. (místopředseda), Vlastimil Dlab,

Ing. Oldřich Veverka, Ing. Pavel Cimala,

Mgr. Zuzana Samleková

Korektury, redakční korespondence: Petr Kolář

Sazba: prographichouse s.r.o., Sazečská 8, Praha 10

Tisk: zajišťuje ASAGRAPH s.r.o.

Distribuce: Česká pošta, s.p., Politických vězňů 4,

Praha 1

Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 20. 9. 2021

a vyšlo dne 23. 9. 2021.

MK ČR E 126/ISSN 0042-2924

Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku obsahu časopisu je bez písemného svolení vydavatele zakázáno.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Včelařství vychází za přispění
Ministerstva zemědělství

EDITORIAL

Chvála výstavám

Obsah říjnového čísla napovídá, že se spolkový život vrací do normálu. Výstava střídá výstavu, organizujeme medové dny, medové slavnosti, veletrhy, exkurze a schůze, jako bychom chtěli rychle dohnat ten čas strávený v online světě. Počasí nám přeje, a i když určitá bezpečnostní opatření proti covidu přetrvávají, přece jen se nám už lépe dýchá.

Na těchto akcích nejde jen o důležitou prezentaci včelařství a našeho svazu, ale jde také o setkávání včelařů a lidí, které naše činnost zajímá. V naší expozici se střídají představitelé státní správy a poslanci ze Zemědělského výboru Parlamentu, ti, kteří oblast zemědělství, a tedy i včelařství mají v popisu práce. Ptají se, co potřebujeme, co nás trápí, jaké máme problémy. Vytahují papír a tužku, že si budou zapisovat. Zbytečně. Nechceme mnoho. Říkáme: „Neměňte nám legislativu rostlinolékařskou, veterinární, plemenářskou. Neměňte nám dotace, nerušte to, co funguje, co je léty prověřené a slouží včelařství. Zkrátka neberte nám to, co jsme si za minulá léta vydobyli. Jediné, co bychom přivítali, je příznivější počasí a pestřejší příroda pro naše včely. Ale větru, dešti ještě nikdo poručit nedokázal.

Výstavy jsou také o setkávání s našimi kolegy z Českomoravské myslivecké jednoty, Českého rybářského svazu, Českého svazu zahrádkářů, Českého chovatelského svazu a dalšími. Je obvyklé, že naši členové včelaři jsou často také rybáři, myslivci,

zahrádkáři a chovatelé. Z rozhovorů se zástupci těchto svazů zjistíme, že máme problémy podobné, nebo se poučíme, jak něco vyřešit a zavést u nás. Například zahrádkáři mají ve svém časopisu přílohu věnovanou zahrádkářkám. Počet včelařek ve svazu se za poslední roky zdvojnásobil. Tvoříme téměř 14 % členské základny, tedy 7 700 žen. Mezi studenty oboru včelař v SOUV-VVC, o.p.s., v Nasavrkách tvoří ženy 40 %. Myslím, že bychom si pravidelnou přílohu ve Včelařství věnovanou právě ženám zasloužily. Co myslíte, včelařky?

Nesmím zapomenout na naše členy, kterých do Lysé nad Labem nebo do Litoměřic přijelo opravdu hodně. Je to maraton sloužit na stánku od rána do večera, ale utíká to rychle a nabíjí vás to, když můžete mluvit s lidmi, kteří si nestěžují, nenadávají, nic nechtějí, ale naopak zvládají při zaměstnání svůj včelařský provoz, mají spoustu plánů a nápadů a sami nabízejí pomoc. Takových včelařů je jistě mnoho, ale je to ta mlčící většina, o níž nevíme. A to je škoda.

Chválím výstavy, protože zde nejde jen o to něco předvádět a vystavovat, ale jde tu o lidi, kteří přijdou, chtějí něco poznat a popovídat si. A lidé by spolu měli mluvit.

Vážení přátelé, je tu podzim a příroda je plná barev. Přeji vám, abyste si pestrosti užili nejenom v přírodě, ale i v životě. To vše samozřejmě ve zdraví.

Mgr. Jarmila Machová

Kalendárium – říjen

V měsíci říjnu nastupuje podzimní období v celé své kráse a barevnosti. Se zkracující se délkou dne také postupně klesají i teploty a i v pěkných slunečných dnech se postupně omezuje letová aktivita včelstev na několik hodin kolem poledne, kdy bývá nejtepleji. V noci již mohou teploty při vyjasnění klesat pod bod mrazu.

To je dobrou příležitostí k úpravě včelnice a jejího okolí před nástupem zimy. Chladnější dny také můžeme využít k venkovnímu vyvařování voští, kdy již nehrozí obtěžování slídícími včelami. Pokud jsme ovšem zabezpečili již vyřazené souše před zavíječem, nemusíme s touto prací spěchat a říjnové dny můžeme využít k vyjmutí posledních zbylých souší z podstavených nástavků ve včelstvech postupně a v dalších týdnech vyvařit vše najednou.

Většina včelstev již ukončuje plodování a v chladných dnech se již vytváří zimní chomáč včelstva. Nastává období vhodné pro podzimní léčení včelstev. Koncem měsíce, před třetí fumigací, je také možné vysvobodit klíckované matky z klíček.

Nejlépe do poloviny října je nejvyšší čas zužitkovat matky chované ve sdružených oplodňáčcích a oplodňáčky zrušit, případně přeložit již řádně zakrmené se zbylými matkami do mininástavků. Pokud jsme nakrmili manipulační včelstva do rezervy, je ještě možné vypůjčit si pět zásobních plás-

tů obsazených včelami na rezervní oddělek. Záložních matek není nikdy dost.

Bohužel se v tomto období mohou projevovat i první úhyny včelstev způsobené

varroázou a viry. Pokud objevíme prázdný úl s hrstkou včel, je dobré jej včas ze včelnice nebo včelína odstranit, vyčistit a vydezinfikovat.

Úprava česna

Počátkem měsíce je již velmi aktuální zabezpečit česna, případně spodní otevřená oka úlů proti hlodavcům. Ti se stejně jako včely a včelaři připravují na zimu.

Pozdní výměna matky ze sdruženého oplodňáčku pomocí novin a nástavku

Chráněný prostor podmetu a úlové zásoby jsou pro ně proto velmi lákavým místem pro úspěšné překonání zimního období. K tomuto účelu jsou s úspěchem využívány různé typy kovových mřížek, které se umísťují v česnech i na spodních otevřených očkách, tedy na místech, kudy mohou hlodavci proniknout do úlů. Nikdy by ovšem tato opatření neměla omezit přístup vzduchu do úlu. Přísun čerstvého vzduchu a odvod oxidu uhličitého mimo úl je pro včelstvo nezbytný zvláště v zimním období, kdy nemůže ventilaci aktivně regulovat.

Pro včelaře, kteří propadli vášni fotoografování podložek se zimní mělí a vyhodnocování spadu na nich začíná přípravné období. Pokud z tohoto důvodu používáme nízké otočné dno, otočíme z letních dvou centimetrů na zimní výšku čtyři až pět centimetrů, vložíme očištěnou podložku označenou zkratkou stanoviště a číslem úlu a česnové síto. Po fumigacích nám poskytně cenné údaje o spadu roztočů

v jednotlivých včelstvech a koncem měsíce již můžeme pořizovat první fotky otisku rýsujícího se zimního chomáče a následně v průběhu zimy zaznamenávat jeho posun a další zajímavé údaje.

Poslední výměny matek

I během října je možné měnit matky v kmenových včelstvech, v tuto dobu již nejlépe rezervním oddělkem. Přesto je jednou ze zajímavých možností výměny matky také použití „minioddělků“ s mladou matkou ze sdruženého oplodňáčku. Může nám v tomto období pomoci rychle nahradit náhlou ztrátu matky během léčení.

Postupujeme podobně jako při použití klasického oddělků, nejlépe odpoledne, nebo v podvečer. Na kmenové včelstvo, kde jsme odstranili starou matku, nebo je osiřelé, položíme noviny propíchnuté na několika místech nad meziplástovými uličkami. Na noviny můžeme položit

prázdný nástavek s kruhovým uzávěrem očka nastaveným na větrání a vložíme celý minioddělek s plásty, včelami a již dříve označenou matkou. Položíme opatrně spodními loučkami na noviny v místě horních louček kmenového včelstva a mírně šikmo opřeme o boční stěnu nástavku. Zakryjeme strůpkovou fólií a víkem. Za 24 hodin provádíme kontrolu pohledem přes fólii. Pokud vidíme poloplástečky pokryté včelami a okolo nich prokousané noviny, je většinou přijetí nové matky úspěšné.

Rušení sdružených oplodňáčků

Sdružené oplodňáčky umožňují „skladovat rezervní matky v malém balení“ až do přelomu října a listopadu. Jsou vhodné pro zájmové malovčelaře, kteří nechtějí navyšovat počty včelstev a přitom se intenzivněji věnují chovu matek. Při pravidelné kontrole a krmení můžeme vytvořit pěkná malá včelstvíčka na šesti poloplástech. V této velikosti však nejsou vhodné pro zimování. V tomto měsíci však musíme vyřešit otázku, kam s nimi. Zde je několik možností.

Spojením dvou až tří minivčelstev přeložením do malých nástavků miniplusu

Během října, lépe v první polovině, odpoledne, slunečno

Při zužitkování matek ponecháme matku v jedné sekci. Před spojením vybranou matku zaklíckujeme do přidávací klícky s těstem. Zavičkované zásobní plásty umístíme do horního nástavku, ostatní podle množství zásob a plodu do spodního (spodních dvou). Po dvou dnech a kontrole spojení včelstva uvolníme zátku těsta k připojení matky.

Ponecháním zaklíckované matky k vylíhnutí plodu a odvčelení

Září až polovina října

Po zužitkování matek vyjmeme dělicí přepážky, odstraníme fólii, nasadíme rám s fólií nebo prázdný nízký nástavek. Umístíme jednu matku v klícce, můžeme použít i vyměněnou nebo vyřazenou. Za tři týdny po vylíhnutí plodu odstraníme matku, odstraníme nízký nástavek či rám s fólií, odstraníme dělené dno a vložíme s podloženým výkluzem na manipulační včelstvo. Po odvčelení, druhý den, vyjmeme výkluz a nástavek k očištění. Souše a plásty uložíme nebo vyvaříme.

Podložení nástavku pod (manipulační) včelstvo

Září – říjen, odpoledne, v podvečer

Po zužitkování matek vyjmeme dělicí přepážky, odstraníme fólii, odejmeme dno. Nástavek postavíme pod včelstvo. Po třech týdnech po vylíhnutí plodu můžeme vyjmout. Později vložené nástavky necháváme přes zimu, i když ovlivní spad mělí na podložku.

Počet roztočů na podložce odhalí po fumigaci intenzitu napadení včelstva varroázou

Slunéčka hledají ve štěrbinách úlů úkryt před blížící se zimou

Podzimní léčení

Ukončením plodování se nám v říjnu otvírá dobrá příležitost k provedení ošetření včelstev proti varroáze. Samičky roztočů se po opuštění zavíčkovaných buněk při líhnutí posledního plodu přesouvají na včely mezi zadečkové články, kde vyčkají na první příležitost skromně obnoveného plodování po zimním slunovratu. Zde je možné je zasáhnout léčivými, pokud je tedy vhodné aplikujeme. Spektrum tradičně používaných účinných látek amitraz a tau-fluvalinát v přípravcích Varidol a MP 10 FUM je v posledních letech rozšířeno o aplikaci aromatických látek a organických kyselin aplikovaných odpařováním, pokapem, či sublimací. Každý okruh léčiv má však pochopitelně své příznivce i odpůrce.

Asi nejznámějším a nejrozšířenějším typem aplikace léčiva u nás v období října je fumigace. Odpolední teploty ještě vystupují

nad 10 °C a to je jedna z podmínek jejího úspěšného provedení. Zimní chomáč je totiž rozvolněný, takže kouř s účinnou látkou jím může dobře prostoupit. V případě potřeby může být také v následujících měsících nahrazena velmi efektivní aplikací ve formě aerosolu, který při použití acetonu jako nosného média proniká do chomáče včel i při teplotách do -5 °C. V obou případech ponecháme kouř nebo aerosol působit v uzavřených úlech 30 minut.

Zde je pár tipů pro účinnou fumigaci:

Ochrana dýchacích cest a rukou
Vhodné utěsnění podložky varroadna
Při použití nesíťovaného dna podložka pokrývá celé dno
Kontrola těsnosti úlové sestavy (odstřípnuté rohy, praskliny, ...)
Vhodné uzavření oček a česna během fumigace

Použití suchých knotů
Vhodné umístění knotu v úlu, nejlépe volný prostor v horním nástavku
Včelstva bez zavíčkovaného plodu
Použití Varidolu jen na podzim a při jarním nátěru plodu
Opakovaná jarní fumigace nenahrazuje nátěr plodu a vede k rezistenci!!!
Fumigace za odpovídajícího počasí, teplota nad 10 °C.
Odstranění souvislých voskových mŕstků pod stropní fólií

Nízké (otočné) dno

Má své pevné místo mezi různými druhy úlových den většiny typů nástavkových úlů. Překvapí svojí konstrukční jednoduchostí a užítkovostí, ostatně jako každý díl vyspělého nástavkového systému. V případě jeho ošetření v parafinové lázni vyniká vysokou odolností i v případě, že jsme nuceni z dobrých důvodů umístit svoje včelstva níže než doporučovaných čtyřicet centimetrů nad úrovní terénu.

Díky své jednoduchosti je velmi vhodné pro samovýrobu. Základ dna tvoří kvalitní překližka o vnějších rozměrech úlového půdorysu o tloušťce 8 až 10 milimetrů. Na ni jsou přilepeny a připevněny sponkami, vruty, případně hřebíky laťky o šířce úlové stěny. Na jedné straně vysoké obvykle dva centimetry, na druhé čtyři až pět centimetrů. Laťky tvoří boky a zadní díl dna. Přední otevřená strana slouží jako česno. Pokud dno přesahuje čelní stranu úlu, je zároveň letákem. V případě kratšího dna, které přesně kopíruje úlový půdorys, je možné opatřit česno letákem vloženým během sezony. V zimní variantě vkládáme do dna podložku a kovové síto v celé šířce česna jako zábranu proti hlodavcům.

Toto dno umožňuje během zimního období vyjímání podložky bez většího vyrušování včelstva a díky nižší výšce podmetu i pořizování kvalitní fotodokumentace podložek se spadem měli. Není vhodné pro použití podložky během sezony, kdy ji včely vyčistí a podložku přitmelí, díky nízké výšce podmetu. Ve varroa-variantě se včelotěsným sítím místo plného dna z překližky je naopak vhodné během sezony k monitoringu varroázy a naopak se nehodí během zimy, kdy síto „rozostřuje“ spad měli. Je velmi užitečné pro sestavu úlu při usazování rojů a tvorbě oddělků. Nízká pořizovací cena významně přispívá k prevenci před včelími nemocemi. Po odsloužených deseti až patnácti letech dno vyřadíme a spálíme.

Jiří Kolář

učitel včelařství

jirkakolaru@seznam.cz

Podložka a zábrana proti hlodavcům z kovové síťoviny

Utěsnění česna a spodních oček úlů molitanem během fumigace

Ministerstvo zemědělství rozhodlo o odvolání proti zamítnutí žádosti o dotaci 1.D 2020

Český svaz včelařů obdržel 6. 9. 2021 rozhodnutí Ministerstva zemědělství ČR (MZe) o odvolání, které podal svaz do výroku č. III Rozhodnutí Státního zemědělského intervenčního fondu (Fond) o zamítnutí žádosti o dotaci 1.D 2020. Tímto výrokem Fond zamítl žádost o dotaci ve výši 1 040 940 Kč.

V zákonné lhůtě podal svaz odvolání, jehož součástí bylo vyjádření 69 chovatelů včel. O odvolání rozhodlo MZe tak, že výrok č. III Rozhodnutí Fondu ze dne 23. 2. 2021 se zrušuje a věc se vrací k novému projednání a rozhodnutí. Protože se rozhodnutí týká výroku č. III, nemůže být rozděleno na několik samostatných částí, jelikož jde o jediné odvolání jediného odvolatele s jediným předmětem řízení. Ačkoli je výrok č. III napadeného rozhodnutí zrušen jako celek a věc vrácena k novému projednání, nestalo se tak z důvodu těch případů, kde bylo shledáno, že Fond nepochybil. MZe se vyjádřilo ke všem případům 69 chovatelů tak, že buď rozhodnutí Fondu potvrdilo, nebo uznalo jejich námítky jako důvodné, které je třeba vrátit Fondu k opětovnému projednání. Při novém projednání věci je Fond vázán právním názorem odvolacího orgánu.

Chyby v hlášení do ústřední evidence

Důvodem pro zamítnutí u 67 z celkových 69 chovatelů byly především chyby v hlášení počtu včelstev a umístění stanovišť včelstev k 1. 9. 2020. Konkrétně přes opakované výzvy nedošlo k poslání povinných hlášení ani do 10. 2. 2021, kdy byla spuštěna závěrečná softwarová kontrola před výpočtem sazby dotace a vydání rozhodnutí Fondu. Dále důvodem zamítnutí byla neexistence registrace v ústřední evidenci včelstev (ÚE), nebo zrušení registrace v ÚE a neprovedení včasné obnovy, nebo chovatelé měli v ÚE evidováno hlášení s nulovým počtem včelstev. Jeden chovatel podal požadavek opožděně. MZe projednávalo a rozhodovalo též o částečném zamítnutí, a to z důvodu žádosti o dotaci na počet včelstev, který převyšoval počet včelstev hlášených do ÚE.

Celkem z oněch 69 chovatelů, jejichž požadavků se týkalo odvolání, bylo úspěš-

ných 20. Na základě předložených důkazů odvolací orgán vše prověřil a námítky uznal za důvodné. Šlo o administrativní chyby na straně ČMSCH nebo byl nedostatečně zjištěn skutkový stav při zápisu údajů do ÚE. V případě těchto 20 chovatelů, jejichž námítky byly uznány, vrátil odvolací orgán věc Fondu zpět k novému projednání. U ostatních 49 chovatelů výrok Fondu o zamítnutí požadavku potvrdil.

Nedoložení Potvrzení o umístění včelstev

Jeden případ odvolání se týkal nedoložení Potvrzení o umístění včelstev k požadavku o dotaci. I když se jednalo jen o jedno odvolání konečného příjemce, je nedoložení Potvrzení o umístění včelstev k požadavku o dotaci častým jevem a předmětem různých diskuzí a nedorozumění. Proto mám za to, že je třeba tuto podmínku dotace podrobně rozebrat. Potvrzení o umístění včelstev je povinnou přílohou, která je definována Postupem pro podávání požadavků na poskytnutí dotace od konečného příjemce dle čl. 6 písm. c) dotačního programu části B Zásad.

Chovatel potvrzení nedoložil a uvedl, že zamítnutí výplaty dotace považuje za možná formálně správné, ale pravidla považuje za protiprávní. Není členem svazu, a je tedy toho názoru, že žadatel nemá v jeho případě nárok na požadované údaje, na výkon kontrolní činnosti, vystavování potvrzení o umístění včelstev a fyzickou kontrolu stanovišť. Podle něj jsou jeho údaje kontrolovatelné v ÚE a pro výplatu dotace jsou dostačující. K tomuto názoru chovatele nečlena jsme se jako žadatel také vyjádřili.

Potvrzení o umístění včelstev pro nečleny vydává základní organizace, na jejímž území má chovatel umístěna včelstva. V tomto případě měly potvrzení vydat dvě

základní organizace, které byly ochotny potvrzení vystavit, pokud by o ně bylo požádáno, případně údaje ověřit.

Naši členové a jejich včelstva jsou vždy pod „kontrolou“ základní organizace, až už jde o mateřskou, nebo registrující ZO. To u nečlenů není. Pokud by tedy nečlenové neměli povinnost přikládat potvrzení, jednalo by se o diskriminaci vůči našim členům, kteří tu povinnost mají, a komisionální ověřování údajů by ztratilo smysl. To by v konečném důsledku znamenalo, že stát se nechová jako řádný hospodář, když neupravuje žádný nástroj proti možnému zneužívání dotace. Chovatel ve svém odvolání poukazuje na to, že svaz vykonává kontrolní činnost. Toto tvrzení se nezákládá na pravdě. Možnost kontroly náleží státním orgánům. Podle Pokynů části C odst. 4 se jedná o komisionální hodnocení – ověřování údajů. Kdyby šlo o kontrolu, pak bychom museli postupovat podle zákona o kontrole. Možnost kontroly náleží podle „Zásad“ Fondu. Ověřování údajů se do „Zásad“ dostalo v roce 2012. Bylo to na základě závěrů z kontroly NKÚ, která proběhla na MZe.

Vzhledem k výše uvedeným vyjádřením MZe konstatovalo, že postup pro podávání požadavků jednotlivými chovateli včel byl schválen MZe a je závazný rovněž pro chovatele včel, kteří nejsou členy ČSV. Chovatel včel vyžadované Potvrzení o umístění včelstev ke svému požadavku nedoložil, podmínka podle čl. 6 písm. c) dotačního programu části B Zásad byla porušena. Odvolací orgán proto potvrdil zamítnutí požadavku.

Závěr

Rozhodnutí MZe ve věci odvolání je na 18 stránkách, podrobné a komplikované. Snad se mi podařilo jeho obsah převést do srozumitelné řeči. V každém případě v nejbližších dnech Fond na základě právního názoru odvolacího orgánu vyhotoví nové Rozhodnutí, kde ve 20 případech bude dotace přiznána, u ostatních zamítnuta.

Doufám, že tento článek přispěje k tomu, že chybovost hlášení stavu včelstev k 1. 9. 2021 bude minimální a že s příložením Potvrzení o umístění včelstev v případech daných postupem pro chovatele včel pro podávání požadavků na poskytnutí dotace nebude problém.

Mgr. Jarmila Machová

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Výstava Natura Viva 2021 v Lysé nad Labem

I letošní ročník výstavy Natura Viva byl ovlivněn pandemií koronaviru, ale dá se říci, že naštěstí víceméně jen posunem tradičního termínu konání. A opět zde bylo k vidění dost zajímavých expozic a na výstavní ploše bylo možno potkat řadu osobností.

Natura Viva je již 26 let jedinou každoroční odbornou výstavou svého druhu v České republice, na níž se soustředí takřka všechny významné firmy podnikající v oborech myslivosti, rybářství, včelařství a potřeb pro pobyt v přírodě. Tak jako loni se i letos výstava konala v pozdějším termínu, než jsme zvyklí. Tedy nikoli v květnu, ale ve dnech 8.–12. září. Důvodem posunu jsou mimořádná opatření, zapříčiněná kovidovou pandemií.

Dne 8. září 2021 dopoledne proběhlo slavnostní zahájení již 26. ročníku, přičemž tentokrát měla výstava mezinárodní rozměr, když se jí zúčastnili také vystavovatelé ze Slovenska, Německa a Maďarska. Součástí letošního ročníku výstavy byla mimo jiné i celostátní přehlídka hodnocených trofejí ulovených od roku 2015 do roku 2020. Partnerem akce je Ministerstvo zemědělství ČR.

Tak jako vždy na Výstavišti v Lysé nad Labem dorazila řada nejvyšších státních představitelů z Poslanecké sněmovny Parlamentu, Senátu Parlamentu ČR, státní správy v čele s Ministerstvem zemědělství ČR a samozřejmě také místní samosprávy. Je to pro ně jedinečná příležitost ocenit práci myslivců, rybářů, včelařů, zahrádkářů, chovatelů, zkrátka všech hospodářů v krajině.

Jako jeden ze zakladatelů výstavy Natura Viva je Český svaz včelařů každý rok u toho, takže pochopitelně nesměl chybět ani v letošním roce. Tématem naší expozice letos bylo „Vše pro začátečníky“. To znamená, že nejen na našem stánku, ale také na stánku Středního odborného učiliště včelařského v Nasavrkách si návštěvníci mohli prohlédnout různé názorné učební pomůcky nebo výčet všeho, co musí začátečník zvládnout na začátku včelaření včetně povinností vyplývajících z legislativy, ale mohli zde také potkat

na slovo vzaté odborníky, kteří každému ochotně poradili. Ve „včelařské sekci“ výstavy měla stánek i prodejna nasavrckého učiliště a pro děti samozřejmě nesměl chybět ani skleněný úl s živými včelami, který ovšem zvědavě pozoroval prakticky každý, kdo šel okolo.

Premiérově vystavovala v pavilonu A1 také rodinná včelařská firma Medová královna. Včelaření na farmě v Rynolticích má dlouhou tradici a je pro rodinné příslušníky součástí života, do kterého po celou dobu výstavy zasvěcovali nejen laické návštěvníky, ale živě diskutovali i s již zkušenými milovníky kvalitních medů, medoviny i kosmetiky se včelími produkty.

Mgr. Jarmila Machová

Mezi čestnými hosty, kteří výstavu zahájili, byli i ministr zemědělství Miroslav Toman a předsedkyně ČSV Mgr. Jarmila Machová

Ráno před devátou byl na stánku ČSV ještě klid

Ale krátce poté to tam již hučelo jak v úlu

Navštívila nás i delegace z ministerstva zemědělství v čele s ministrem Miroslavem Tomanem a také předseda Zemědělského výboru Parlamentu Jaroslav Faltýnek a předseda Podvýboru pro myslivost, rybářství, včelařství, zahrádkářství a chovatelství Pavel Kováčik

Premiér Andrej Babiš u nás ochutnal i oceňovaný svazový med od našich včelek z Křemencovy ulice v Praze

Místopředseda ČSV MVDr. Miloslav Peroutka, CSc., se s návštěvníky dělil o cenné rady, bohaté zkušenosti i zajímavosti ze světa včel

Tajemník ČSV Ing. František Krejčí zase mimo jiné ochotně konzultoval různé úlové systémy

Medová královna prezentovala široký sortiment výrobků vytvořených s využitím včelích produktů

A svou produkcí se nenechalo zahanbit ani odborné včelařské učiliště z Nasavrk

Výstava Zahrada Čech v Litoměřicích

Jubilejní 45. ročník veletrhu Zahrada Čech, zaměřený na všechny zahrádkáře, chalupáře, kutily, zahradníky a milovníky přírody, začal v pátek 10. září a skončil netradičně dříve, než jsme byli zvyklí, a sice 15. září 2021.

Jako každý rok i letos nabídla Zahrada Čech vyhledávaný sortiment, jako jsou sady, cibuloviny, květiny, zahradní potřeby, zahradní technika, hnojiva či postřiky. Chybět samozřejmě nemohlo ani vše potřebné

okolo domu, chalupy i zahrady z oblasti stavebních materiálů, tepelné či solární techniky, bytových doplňků a mnoho dalšího.

Tématem letošní expozice Zahrada Čech byla Galerie. V pavilonu A, který se nachází hned při vstupu do areálu, jsme tak mohli vidět kopie známých obrazů, ovšem vytvořené z ovoce, zeleniny a květin.

V bohatém programu výstavy se našlo místo i na vyhlášení vítězů v soutěži o regionální potravinu Ústeckého kraje, vy-

hlášení kulinářské soutěže, jejímž tématem byly letní saláty s domácím dresinkem, a již potřinácté proběhla soutěž Zeli roku. Časopis Zahradkář pak vyhodnotil vítěze v soutěži Křišťálové jablko a ti nejlepší byli vyhlášeni také v kategoriích Nejzajímavější kuriozita a Největší výpěstek.

Tak jako je včelařství součástí zemědělství, tak byla součástí výstavy Zahrada Čech i expozice OO ČSV Litoměřice. V pavilonu D pro návštěvníky naši včelaři připravili ochutnávku a prodej medu pastového, lipového, květového či akátového. Návštěvníci si tam mohli také zakoupit včelařské pomůcky a potřeby, výrobky ze včelího vosku, kosmetiku a další produkty. Jako tradiční lákadlo pro děti samozřejmě nechyběly ani živé včely. Expozici připravovala OO ČSV Litoměřice ve spolupráci se SOUV-VVC, o.p.s., Nasavrky.

Počasí výstavě přálo a Zahrada Čech má vždy co nabídnout, takže rozhodně stálo za to se přijít podívat.

Mgr. Jarmila Machová

Včelařská expozice na Národní výstavě hospodářského zvířectva v Brně

Národní výstava je jednou z největších akcí svého druhu v republice. Letos proběhla ve dnech 5.–8. září na brněnském výstavišti v pavilonu F.

Běžná návštěvnost výstavy se pohybuje v desítkách tisíc lidí a doprovodný program zahrlednou jen ti, kteří se dostali do výhledu. Bohužel roční výpadek výstav přinesl mnohé změny, a to jak v pojetí výstav, tak i v návštěvnosti. Ačkolí byl připraven kvalitní program a zázemí, byl o všechny probíhající akce ze strany návštěvníků citelně menší zájem než v předchozích letech. V neposlední řadě na to měla zřejmě negativní vliv i vyžadovaná protikovidová opatření u každé vstupní brány.

V pavilonu P proběhly včelařské přednášky s tématy:

- Aktuální nákazová situace v Jihomoravském kraji (Oldřich Veverka z Pokusného včelínu Kývalka)
- Ošetřování včelstev v průběhu roku (Radek Hykl)

Kolem stánku byla rozmístěna expozice včelařského vybavení, zejména na zpracování vosku, nebo staré historické úly z Mendelova včelína. Prostor doplňovala sada fotografií Milana Partyky se včelařskou tematikou.

Stánky vystavovatelů představovaly průřez obvyklé nabídky na výstavách – bylo zde vybavení od medometů až po vidličky,

ale také včelí produkty, medovina či perníčky.

Částečně se podařilo nabídnout k ochutnání vzorky medovin ze soutěže Medovina roku 2021.

Velké poděkování patří všem, kdo na výstavu dorazili. Věříme, že se situace postupně vrátí do normálu a že se mezi lidmi opět zvedne zájem o velká včelařská setkání na výstavách, kde se včelaři mohou poučit na přednáškách, ale také se setkat s výrobcí a prodejci včelařských pomůcek.

za tým organizátorů
Marek Linger
mlinger@volny.cz

Medovina roku 2021

Doba covidová soutěžím nepřeje

Po roční přestávce byla v letošním roce opět vyhlášena soutěž medovin, a to jak těch domácích, tak profesionálně vyráběných. Velkým zklamáním však byl počet zaslaných vzorků, který byl letos velmi nízký.

Počet vzorků domácích medoviny se totiž zastavil na nízkých desítkách a některé kategorie profesionálních medovin se letos dokonce nepodařilo vůbec naplnit. Jak vtipně poznamenal jeden náš kolega, asi byla medovina v těžkých chvílích koronaviru vypita a už nebylo co zaslat.

Na druhou stranu je také možné, že termín odesílání vzorků v době prázdnin a dovolených včelařům prostě nevyhovuje. Přitom v uplynulých ročnicích bylo vidět, jak se postupně zvyšuje celková úroveň domácí medoviny i objem její produkce.

Soutěž byla vypsána ve čtyřech kategoriích, přičemž domácí a profesionální medoviny soutěžily odděleně. Jmenovitě tedy šlo o tyto kategorie:

Přírodní – medovina vyrobená pouze z vody a medu, bez přídavku koření, bylin, bez dobarvení či dolihování;

Bylinná – medovina vyrobená pouze z vody a medu s přídavkem bylin a koření, bez dobarvení či dolihování;

Ovocná – medovina vyrobená z vody, medu, ovocné šťávy, s možností přídavku bylin a koření, bez dobarvení či dolihování;

Barikovaná – medovina vyrobená pouze z vody a medu (případně s přídavkem bylin a koření), kde chuťový a aromatický charakter dodává zrání v barikovém sudu, případně na dřevěných chipsech či peletkách.

Zaslané vzorky se povedlo vyhodnotit 10. srpna 2021. Bohužel naše obvyklé útočiště, kterým tradičně bývá sídlo České barmanské asociace v Brně–Líšni, nám tentokrát z mimořádných důvodů zůstalo uzavřené, a tak přišla vhod zahradní besídka jednoho z účastníků hodnotící komise. V ní byli letos přítomni zejména zástupci z řad včelařů – výrobců medoviny a konzumentů. Vzorky byly podávány v náhodném pořadí a hodnoceny z pohledu barvy a zralosti, vůně, chuti a celkového dojmu ze vzorku.

Výsledky uvádějí přiložené tabulky.

Soutěžní vzorky jsme také zčásti nabídli k degustaci na Národní výstavě hospodářského zvířectva v Brně a v rámci dalších akcí a včelařských výstav.

Všem účastníkům soutěže děkujeme za účast a přejeme hodně úspěchů při výrobě medoviny v dalších letech. Kompletní výsledky a fotografie z akce najdete na www.soutezmedovin.cz.

Oldřich Veverka
olda.veverka@gmail.com

Domácí medovina – nejlépe hodnocené medoviny

	přírodní		bylinná		ovocná		barikovaná	
1	Josef Voves	Jarošovská medovina tmavá	Lukáš Kůstka	Chodská medovina	Pavel Veverka	Vilíkova vášeň – višňová	Pavel Veverka	Vilíkova vášeň – dubová
2	Josef Voves	Jarošovská medovina světlá	ing. Alena Dofková	Dofkova domácí medovina	Tomáš Kafka	Tomova malinová		
3	Martin Janoška	Domácí	Vladimír Soukup	Medovina kořeněná				

Profesionální medovina – nejlépe hodnocené medoviny

	přírodní		bylinná		ovocná		barikovaná	
1			Pavel Kopunec	Medové víno			Včelařství Skorotín	Medovina barrique

Uplynulý včelařský rok v Moravskoslezském kraji

Jedním z těch, které jsme oslovili v rámci „ankety“ týkající se ohlednutí za uplynulým včelařským rokem (Včelařství č. 9/2021, str. 296), byl i přítel Čestmír Gazda, který včelaří v Moravskoslezském kraji. Jeho příspěvek byl poněkud delší, než jsme požadovali, ale na druhou stranu byl napsán rukou zkušeného včelaře, takže jsme se rozhodli publikovat ho v tomto čísle v plném znění.

Redakce našeho časopisu Včelařství mě požádala o sdělení, jak vidím průběh i závěr uplynulého včelařského roku. V žádném případě si nedělám nárok na objektivní zhodnocení životních podmínek včel na území celého kraje, neboť přírodní podmínky se i na mých stanovištích výrazně lišily například už jenom v závislosti na jejich nadmořské výšce. Přesto vám zde předkládám následující souhrn jednotlivých období.

O podzimních měsících září-listopad mohu konstatovat následující: včelstva byla velmi solidně zazimovaná a přeléčena podle veterinárních předpisů. Stanoviště umístěná na lesních pozemcích byla v klidu a pohodě, na úlových váhách byly patrně neznatelné úbytky zásob příslušné danému období a pro dané období obvyklé.

Naopak stanoviště nacházející se v doletu zemědělských ploch a zvláště v místech, kde byly vysety kolem lánů tzv. bio-

pásky hořčice, svazenky, pohanky a jiných rostlin, tam včelstva vykazovala na váhách přírůstek hmotnosti 0,5–1 kg v průběhu asi čtyř dnů až jednoho týdne. Věděl jsem, že je to špatně, neboť pyl i nektar zpracovávala zimní generace včel, která v tomto období roku již nemohla být nahrazena novými, neupracovanými včelami. Tomuto úkazu bylo možné zabránit uzavřením česů úlů a současně otevřením spodního větrání. Celý problém se definitivně vyřešil až s příchodem prvních mrazíků. Zimu strávila včelstva relativně v klidu a pohodě.

Předjaří nám včelařům i včelám připravilo mokré a studené období, kdy se sluníčko ukazovalo jen krátce a denní teploty nedosahovaly nad 10 stupňů Celsia. V takovém nečase se občas stačily včelky „vyprášit“,

ale nebyly schopny pravidelně donášet do úlu vodu, případně pyl či později nektar.

Na úlových váhách vykazovala včelstva denní úbytek na jeden úl 0,3–0,5 kg zásob. V takovém to případě, pokud včelař včelám nepomohl, včelstva omezila plodování v závislosti na množství zásob v daném úlu, což mělo neblahé následky na včelstva.

Včelařské jaro, které je v našem regionu běžně signalizováno rozkvětem „vůdčí rostliny“ třešně ptačí, navázalo dlouhotrvajícím chladem a dešti na předjaří. V té době postupně odkvetly prakticky všechny rostliny, byliny, křoviny i dřeviny. Na váhách byl přírůstek minimální, nebo nulový. Teprve v polovině června, v době květu lip, se v nížinách oteplilo. Včelstva, kterým včelař v předjaří a na jaře nepomohl, se teprve nyní začala pomalu rozvíjet. Prakticky byl takový včelař připraven o celou jarní snůšku, která je v našich podmínkách snůškou hlavní.

Ve vyšších nadmořských výškách nad 300 metrů byla situace jiná. Je všeobecně známo, že přibližně na každých 100 metrů nadmořské výšky se opozdí rozvoj rostlin v přírodě asi o sedm až deset dnů. Právě na stanovištích ve výškách nad 300 metry nad mořem tento opožděný rozvoj přírody včelky využily ve svůj prospěch a v mnoha případech i ve prospěch včelaře.

Včelařské léto bylo ve znamení Medardovy pranostiky. Podmáčené louky slibovaly

množstvím různých květů trav a bylin snůšku, která mohla přinést nápravu situace. Stanoviště včelstev s doletem na louky a pastviny vykazovala na váhách denní přírůstky dva až tři kilogramy na jednom úlu. Jaké ovšem bylo mé „každoroční překvapení“, když zemědělci začali pomocí velké mechanizace sekat louky i pastviny na seno, případně jen mulčovat.

Den následující po kosení trávy či mulčování se již přírůstek na váhách pod úly neobjevil, ale naopak došlo k úbytku asi o 0,6–0,8 kg. Je ovšem jasné, že tento úbytek tvořily létavky, které se v den pokosů píce nebo mulčování pomocí sekajících či mulčujících strojů jedoucích rychlostí 15–25 kilometrů za hodinu nevrátily do úlů. Potvrzuje to i fakt, že asi deset dnů od sekání travního porostu váhy na těchto stanovištích vykazovaly trvalý denní úbytek 0,5–0,8 kg. Přibližně po deseti až dvanácti dnech si včelstva vytvořila náhradu za ztracené létavky ze svých mladušek, které znovu začaly do úlů donášet vodu, nektar i pyl. Úbytek na váhách se většinou po této době zastavil.

Následovaly velmi teplé měsíce červenec a srpen, tedy konec včelařského roku, kdy s malými výjimkami dešťových dnů byly hmotnostní přírůstky nízké, nebo přímo nulové. V tomto období to ovšem bylo lepší, než kdyby zásoby jen ubývaly, neboť včelstva nehladověla a přinesla si alespoň

svou denní spotřebu. Mezi včelařskou veřejností je všeobecně známo, že včelstva ve dvou klasických nástavcích spotřebují v době vrcholného rozvoje denně pro svou výživu asi 250 gramů pylových a medných zásob. Silnější včelstva obsedající v této době tři až pět klasických nástavků spotřebují denně asi 500 gramů zásob.

Vzhledem k této situaci bylo jen a jen na včelaři, aby své včelky připravil do nového včelařského roku včasným dodáním zásob, které by ještě zpracovala letní generace včel, neboť tzv. neupracovaná zimní generace včel má jediný a nejdůležitější úkol: převést včelstvo přes zimní období do nové snůškové sezony.

Závěrem lze hodnotit uplynulý včelařský rok jako jeden z těch slabších. Je to možné posoudit také podle menší úrody jarního i letního ovoce z našich zahrad a sadů. Je však všeobecně známo, že ekonomika včelaření se počítá na jedno desetiletí. Jeden až dva roky bývají podprůměrné, tři až šest let je to průměr a dva a někdy až tři roky jsou nadprůměrné, kdy se celková ekonomika včelaření dostává výrazně do srdce včelaře, jeho peněženky a tím i do jeho rodinného rozpočtu.

Ing. Čestmír Gazda
bývalý zemědělský podnikatel v chovu včel,
nyní včelař-důchodce
Foto: Ing. Čestmír Gazda, Michael Mlynář
a archiv redakce

Předjaří – včelky vyzimovaly v pořádku

Chladné jaro – sem tam včelka

Jaro – občas vysvitlo slunce, ale bylo vlhko, chlad a k tomu všemu ještě postřiky

Konec jara – vlhko a chlad až do 6. června, kdy se konečně oteplilo, ale mnohde již prakticky vše odkvetlo a začaly kvést lípy a to byl pro mnohá včelstva konec ekonomické snůšky

Řádné zasedání RV a ÚKK se konalo v sobotu 21. 8. v Nasavrkách

V úvodu zasedání členové RV uctili minutou ticha památku svého kolegy Oldřicha Doležala, jenž náhle zemřel letos v létě. Program měl 35 bodů. Jednání se zúčastnilo 46 členů.

V úvodu jsme jako vždy popřáli našim kolegům u příležitosti jejich kulatého výročí narození v období od posledního jednání RV: Karel Pecháček oslavil 80 let, 70 let Václav Pechlát, 65 let Josef Benda a 60 let Miroslav Poništ.

Plénium schválilo mimo jiné Zprávu o činnosti a hospodaření za první polo-

letí roku 2021, změny stanov, změny plánu práce, pravidla administrace unijní dotace, návrh zprávy o činnosti a hospodaření za uplynulá léta 2016–2020 a projednalo zprávu o plnění úkolů a směrů činnosti ČSV po X. sjezdu. Na programu byly také materiály pro nadcházející sjezd svazu. Byla schválena kupní smlouva, jíž se pro-

dává Včelařská stanice Jabloňany. Aktuálním tématem byly jako obvykle v této době dotace – 1.D a eurodotace. Dobrou zprávou je, jak konstatoval republikový výbor, že členské příspěvky se pro rok 2022 nemění.

V rámci jednání RV promluvil jako host prezident Agrární komory ČR Ing. Jan Doležal v rámci představení možností budoucí spolupráce, tj. vstupu svazu do AK ČR.

Prezentaci o činnosti SOUV-VVC, o.p.s., Nasavrky měl jako vždy přichystanou ředitel společnosti Josef Lojda. Zajímavou novinkou je budování apidomku v areálu učiliště.

Závěrem RV schválil v souvislosti se vznikem škod, které způsobilo ničivé tornádo před dvěma měsíci na Moravě, příspěvek OO ČSV Hodonín a Břeclav ve výši celkem 200 tisíc na nákup pyločárny a nektarodárných dřevin a zavlažovacího zařízení.

Kompletní usnesení srpnového zasedání RV 2021 naleznete na další straně a také na svazovém webu.

Mgr. Jarmila Machová

Nabízíme na prodej pozemky určené k plnění funkcí lesa v obci Doubrava

Katastrální území: Doubrava u Orlové

Okres: Karviná

Kraj: Moravskoslezský

Lesní pozemky parcelní číslo 3633/1 o výměře 22 133 m², parcelní číslo 3633/4 o výměře 262 m² a ostatní plocha parcelní číslo 3634 o výměře 3 984 m².

Lesní pozemky o celkové výměře 26 029 m² se nacházejí v obci Doubrava v oblasti Podbeskydské pahorkatiny, v nadmořské výšce 235–255 metrů.

Cena podle znaleckého posudku 433 330,- Kč k jednání.

Usnesení ze zasedání RV a ÚKK

Českého svazu včelařů, z. s., konaného dne 21. 8. 2021
v SOUV-VVC, o. p. s., Nasavrky u Chrudimi

Republikový výbor ČSV, z. s., v počtu 44 členů přítomných z celkového počtu 77, po zvolení pracovních komisí: návrhové komise ve složení: Čestmír Gazda, Petr Hájek a Jiří Valtera a mandátové komise ve složení: Josef Benda, Martin Čecháček a Vlastimil Dlab po jednání jednotlivých zpráv, připomínek a diskusních příspěvků

A. SCHVÁLIL:

1. Program jednání;
2. Zprávu o plnění usnesení RV ČSV, z.s., ze dne 27. 3. 2021;
3. Zápis z online zasedání RV ČSV, z.s., ze dne 27. 3. 2021;
4. Zprávu o činnosti ČSV, z. s., za I. pololetí roku 2021;
5. Zprávu o hospodaření ČSV, z. s., za I. pololetí roku 2021;
6. Návrh zprávy o činnosti a hospodaření ČSV, z. s., za období 2016–2020;
7. Pravidla administrace unijní dotace pro rok 2021/2022
8. Znění kupní smlouvy na prodej VS Jablonoňany a pověřuje předsedkyni a tajemníka jejím podpisem;
9. Změny Plánu práce ČSV, z. s., na rok 2021;
10. Rozdělení prostředků na administraci dotace 1.D v poměru ZO 29,5 %, OO 30,5 %, sekretariát 40 %;
11. Změnu stanov:
 - čl. 34 odst. 6, který zní: Funkční období orgánů svazu a pobočných spolků je pětileté. Ve výjimečných případech lze volební období prodloužit nebo zkrátit. Dobu prodloužení nebo zkrácení a související podmínky stanoví RV.
 - čl. 12, odst. 5 písm. i), kde se doplňuje věta: Registrační příspěvek nelze vybírat ze včelstva;
12. Částku pro okresy postižené tornádem: OO ČSV Břeclav ve výši 84 600 Kč a OO ČSV Hodonín ve výši 115 400 Kč na nákup nektarodárných a pylodárných dřevin a na zavlažovací zařízení. Výplata bude provedena ze Svěpomocného fondu.

A. JMENOVAL do funkce člena komise pro přípravu sjezdu Františka Krejčího.

B. VZAL NA VĚDOMÍ:

1. Rezignaci Petra Šeráka na funkci člena Komise pro přípravu sjezdu;
2. Rezignaci Miroslava Scherlinga na funkci člena RV za OO Strakonice;
3. Informace předsedkyně ČSV, z. s., o její činnosti od 28. 3. do 20. 8. 2021;
4. Záписы ze zasedání PRV ČSV, z. s., ze dnů 13. 4., 11. 5., 8. 6. a 13. 7. 2021;
5. Návrh zprávy o plnění úkolů a hlavních směrů činnosti ČSV schválených X. sjezdem ČSV;

6. Návrh změn stanov ČSV určených ke schválení XI. sjezdem;
7. Dopisy ZO Hostovice;
8. Zprávu o činnosti ÚKK;
9. Informaci o soudních sporech ČSV;
10. Zprávu o činnosti SOUV-VVC, o. p. s.;
11. Dopis MZe s důvody návrhu na změnu složení správní a rady a dozorčí rady SOUV-VVC, o. p. s.;
12. Stav příprav Aktivů se zástupci ZO/OO ČSV;
13. Informace prezidenta AK Ing. Jana Doležala;
14. Informace o změnách v dotaci 1.D;
15. Informace o průběhu a stavu vratek dotace dle NV č. 148/2019 Sb.;
16. Informace o stavu příprav XI. sjezdu ČSV, z. s.;
17. Informace o XXII. Konferenci zlepšovatelů a vynálezců ve včelařství v Trenčíně.

C. KONSTATOVAL, že výše členských příspěvků na rok 2022 zůstává beze změny včetně přerozdělení.

D. NESOUHLASIL:

1. se změnou zastoupení zakladatelů ve správní radě a dozorčí radě SOUV-VVC, o. p. s.;
2. s převedením ZO Hostovice pod OO ČSV Kladno.

E. POVĚŘIL předsedkyni jednáním se SZV o účasti na XXII. Konferenci v Trenčíně.

F. ULOŽIL:

Sekretariátu:

1. Publikovat usnesení ze zasedání RV ČSV, z.s., ze dne 21. 8. 2021 v časopise Včelařství a na webu svazu;
2. Poděkovat Miroslavu Scherlingovi za odvedenou práci ve funkci člena RV;
3. Publikovat Zprávu o činnosti a hospodaření za I. pololetí roku 2021 na webu svazu;
4. Publikovat změny Plánu práce na rok 2021 na webu svazu;
5. Publikovat schválené změny stanov na webu svazu;
6. Publikovat Pravidla administrace unijní dotace pro rok 2021/2022 na webu svazu,
7. Oznamit ZO Hostovice rozhodnutí RV o jejich žádosti;
8. Rozeslat prezentaci pro konání Aktivů ZO/OO ČSV na okresní organizace spolu se zněním stanov navržených pro sjezd.

Předsednictvu:

1. Předložit Zprávu o činnosti a hospodaření ČSV, z.s., za období 2016–2020 ke schválení na XI. sjezdu ČSV;
2. Předložit Zprávu o plnění úkolů a hlavních směrů činnosti ČSV, z.s., schválených X. sjezdem ČSV ke schválení na říjnovém zasedání RV.

Včera, dnes a zítra

O společenstvích včelařů a včel

„Kdo nezná minulost, nemůže znát ani budoucnost.“

Golo Mann, německý historik

V minulém čísle se Jan Šmíd zamýšlel nad včelami a včelařstvím spíše z hlediska plemenářského a nyní na to navazuje článkem, v němž rozebírá zejména samotné včelaře.

Včelaři

Nevíme přesně, kdy si člověk běžající zahalen pouze v jakési rákosové sukýnce či zvířecí kůži poprvé všiml společenství včel a ochutnal med. Nejstarší hmatatelný důkaz pochází z doby před dvanácti tisíci let – malba v Pavoučí jeskyni u Valencie znázorňuje lidskou postavu, která vybírá včelám, „co jejich jest“, tedy med. Staří Egypťané chovali včely v hliněných ležatých válcích

v blízkosti obydlí. V Evropě pak dokazují nálezy datované od třetího století našeho letopočtu až do současné doby vývoj samotného včelařství. Lze z nich vyčíst postupnou domestikaci včelstev, kdy se od prvotního lesního chovu včel (brtnictví) přešlo až na chov v úlech. Z hlediska vývoje v našich zemích jsou zaznamenána první ustanovení z jedenáctého století, kdy byli dokonce určeni jednotliví poddaní ke sběru medu.

Ze třináctého století se pak dochovaly dokumenty o rozdělení odměn a požitků včelařům a jednotlivým kostelům. Jsou dochované rovněž záznamy o různých medných dávkách a z doby Karla IV. dokonce patent na ochranu nektarodárných stromů. V této době se včelám pro potřeby člověka odřezávala pouze spodní část plástů.

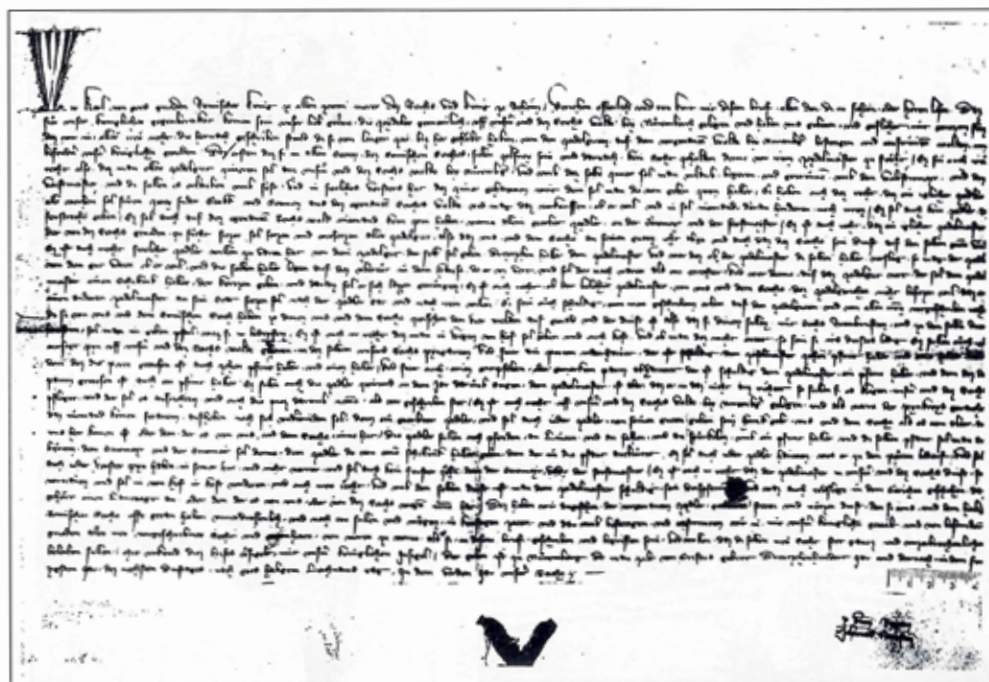
Z patnáctého století se pak dochovalo nejstarší vyobrazení úlu stojanu a slaměných košnic. Včelám se věnovali především církevní hodnostáři, kteří je nejen chovali, ale i pečlivě studovali. Svoje poznatky pak uchovávali ve spisech určených ke zvýšení všeobecného povědomí o včelách. V té době nastala velká poptávka po včelím vosku, používaném na impregnaci i svíčky.

Po úpadku včelařství po třicetileté válce jej pozvedla až svými patenty Marie Terezie, v roce 1775 pro Moravu a Slezsko a roku 1776 pro Čechy. Zaručovaly úplnou svobodu v chovu včel, osvobozenou od všech poplatků a daní. Při zavedeném chovu ovšem zároveň platila zásada, že se med vybíral až těsně před velikonočními svátky. Včely tak vždy přezimovaly na svém medu. Když si chtěl hospodář před Velikonoce odebrat zbytek zimních zásob před jarním rozvojem a novými dary přírody, musel požádat o dovození.

Med byl odedávna vytěžován z plástů vykapáváním, kdy jeho kvalita zaručovala uchování všech důležitých látek v něm obsažených. V současnosti však někteří včelaři

Kresba v Pavoučí jeskyni

Privilegium Karla IV. z roku 1350 potvrdilo práva brtníků

dokonce vytácejí med předčasně, mnohdy ještě nezavíčkovány a řádně nevyzrálý odvětráním obsazené vody. V důsledku toho tedy často dochází ke kvašení a znehodnocení medu, tak pracně vyprodukovaného včelami. Nové způsoby včelaření dovolují odebírat včelám med uprostřed snůškové sezony, čímž včely nutí k ještě vyššímu výkonu, ke kterému je žene pud sebezáchovy, aby přežily zimní období, tedy období, kdy nemají možnost sbírat nektar a pyl.

Namísto medu plného minerálů a léčivých enzymatických složek tak včelám předkládáme cukerný roztok. Jsou však včelaři, kteří své včely úplně „podojí“ a následně otálejí jim poskytnout náhražku v podobě krmení cukerným roztokem. Tím včely značně oslabují a vystavují nemocem a infekcím. Nutí je i v rámci jejich pudu sebezáchovy slídit a následně loupit.

Je zajímavé, že u každého úlu jsou včely strážkyně, které dovolí vstoupit do úlu jenom těm, u kterých to po důkladné kontrole považují za možné, nebo i vhodné. V případě loupeživých nájezdů jsou včely schopny se naopak sjednotit v početné uskupení a vyloupit ne jeden úl, přičemž po takové loupeži obvykle před úlem zůstane pouze hromada mrtvých včel.

Chov včel z lásky k nim a z lásky k přírodě je poslední dobou neřídká nahrazován chovem včel pouze za účelem dosažení finančního zisku. Vytrácí se úcta ke včelaření a způsobům našich dědů, otců, ke včelám samotným, ale i k dlouholeté práci našich odborníků. A to především dovozem plemen, která v našich podmínkách sice přežívají, ale těžko se přizpůsobují

klimatickým podmínkám. Převážně u nich dochází k postupnému potlačení kvality chovu s výskytem bodavosti vlivem křížení. Některé dovezené druhy nedokážou v důsledku délky zimního období udržet čistotu v úlech, neboť jim povolí svalový aparát včelího výkalového vaku, a zaneřádí tak celý úl. Povrchní znalosti, zúžené mnohdy pouze na reklamní slogany vyššího výnosu a varroatolerance, nastartovaly z mého pohledu devastaci včelařství. V jistých případech tak již nejde o včelaře, kterému byl vydán osvědčující list na základě získaných zkušeností, ale o moderní včelaře málo se ohlízející na samotnou podstatu bytí včelího superorganismu.

Komerční poptávka po medu, oficiálně uznaného jako potravina, přitahuje nové a nové včelaře. Namísto snahy o poznání života včel, jejich základních potřeb a péče o ně, je v současné době dána možnost včelařit všem, kteří se zaregistrují jako chovatelé. Bez jakýchkoli vědomostí a úcty ke včelám. Ovšem není to pouze jejich vina v důsledku jejich nevědomosti. Je to samozřejmě také vina nás starších včelařů, kteří než abychom mladé a začínající včelaře vedli správným směrem, tak jim místo toho raději prodáváme slabé oddělky a k tomu úly s neodpovídajícími parametry a rozměry, kdy dokonce mezera mezi rámkem v nastavcích nad sebou je na jedné straně 26 a na druhé 28 milimetrů. Včelstvo na takovémto uspořádání nepřežije zimní období, neboť tuto velkou mezeru mezi rámkem v zimě nepřeklene. Tomuto včelaři pak zbydou pouze ony příslovečné oči pro pláč, neboť při jarní prohlídce uvidí jenom zadečky včel vyčnívající

z jednotlivých buněk bez známky života. Určitě si neuvědomí jejich obrovské trápení při umírání hlady a v samém závěru chladem.

Včelař, který nějakému začátečníkovi prodá takto doma neodborně vyrobený úl a k tomu oddělek bez dostatečných zásob a obsazení rámků včelami, není hodný včelařského řemesla. Víím o případu, kdy včelař prodal začátkem srpna začínající včelaře oddělek na třech plástech. Přišla si ke mně do prodejny pro vosk, aby mohla natřít celoplastové rámkové. Netušila nic o zkráceném včelařském období v daném roce a byla přesvědčena, že zakrmením si včely ještě před zimou dokážou vybudovat kompletní společenství.

Pokud včelaři vedou začínající včelaře k povědomosti o včelaření takto, tedy že jim prodají úly vymykající se logice matematiky a života včel v moderních úlech, pak při enormním nárůstu začínajících včelařů vše chápou jako pozvolnou ztrátu včel. Je to jen další doprovodný proces k již tak otráveným včelám v důsledku používání pesticidů, které jsou trvale uloženy v půdách. Rostliny svým systémem vlásečnic transportují pomocí vody tyto jedy z půdy přes kořeny až do květů, ze kterých je pak včely přebírají. Testy provedené v akreditované laboratoři v Brémách opakovaně prokázaly podlimitní přítomnost Roundupu, což je ochranná známka pro skupinu totálních herbicidů, kde účinnou látkou je glyfosát. Otázkou tedy zůstává, kdy se naplní ono známé rčení, jež je mezi veřejností připisováno Albertu Einsteinovi, tedy že lidská populace by přežila pouhé čtyři roky, pokud by na naší planetě vymřely včely.

Patent Dzejn a Zachowanj Wcielich w Królowstwj Czesim fi tyj Egicy.

Maryna Se-
reya ; Wdj Mi-
losti owdowela Rzym-
ska Sofiatowna, Królowna
Sberka, Sleska, Dalmát-
ska, Sbarwarska, Slowanska, Galiciska, Sodom-
merska; Hrecz Knežna Rakauska; Knežna Bur-
gundska, Sityrska, Korntanska, a Kranska, Welska
Knežna Sedmihradska; Markrabenska Morawska,
Knežna Sbrabandska, Simburgska, Lucenburgska,
Selderka, a Wirtenbergska; w Drcznim a Dol-
nim Slezku, Medvolanska, Mantuaniska, Par-
mazanska, Diacentonska, Guafalska, Gussivic-
ska, a Satorska; Knežna Szwabska, Ruzjo-
Sbrabenska Sabsburgska, Slanderka, Tyrol-
ska, Senegawska, Ryburgska, Sereska, Bra-
dyjska, Markrabenska Gwaté Rymjska Ryska,
Burgawska, w Hornj a Dolnj Sazicy; Sbraben-
ka Hamurska; Panj na Wondysmarku, a Me-
chelska; w. w. owdowela Knežna Sotryngska a
Bariska; Welska Knežna Sofianska. w. w.

Wskazujemy wsiem, a godnomu kazdjemu, Obywatelom,
a Poddanym Królowstwj Czeskiego, galchokolimw oni
2 Dá.

Patent Marie Terezie

Jedním z významných, ale zároveň poněkud opomíjených představitelů církve, kteří se intenzivně věnovali také včelařství, byl i Gregor Johann Mendel

Společenství včel

Společenství včel je fascinující a naprosto dokonalé. Každý jedinec pracuje pro blaho celého společenství, k zachování jeho existence i existence samotných rostlin. Včely dokážou bojovat o přežití, i když je svojí neodbornou činností neřídká výrazně decimujeme. Včely vytvářejí zásoby na pře-

Košnice

žití – med. A v něm je obsaženo všechno, respektive vlastně od všeho něco. Slunce, vůně květů, minerály, enzymatické složky prospěšné našemu zdraví. Ale pouze v tom případě, pokud ho komerčním zpracováním nezahříváme nad 40 °C. Již při této teplotě totiž dochází ke znehodnocení oněch enzymatických léčivých složek. Je to ovšem jiná situace, než když při vniknutí vetřelce do úlu dokážou včely na svoji obranu vyvinout teplotu až 50 °C. Toto krátkodobé zahřátí samozřejmě nemá prakticky vliv na teplotu, a tudíž ani kvalitu medu. Mezi vlastnosti včelího vosku totiž patří i tepelná izolace, takže plně chrání nejenom plod, ale samozřejmě i med.

Společenství včelařů

Z hlediska vývoje včelařství byli v průběhu doby vybíráni jedinci, kterým bylo dáno právo odebírat včelám med a posléze se o ně i starat. Vždy ovšem šlo o výsadu náležející církvi, panovníkům a posléze i šlechtě. Teprve prostřednictvím patentů Marie Terezie, vydaných v zájmu rozšíření včelařství, bylo dáno všeobecné povědomí a právo na chov včel každému, kdo byl schopen pochopit význam včelařství. Včelařům se dostalo ujištění, že „dobrý chov včel a vyplývající z toho vosk a med nikdy nijakými poplatky, daněmi, ani pro státní neb zemskou či privátní potřebu stížití nedovolíme, nýbrž při úplné svobodnosti zachovati a ochrániti chceme.“

Důsledkem toho bylo zřízení včelařských škol nejprve ve Vídni, následně v Brně a pak v Novém Kníně v Čechách. Sepisovaly se a vydávaly včelařské knihy a dokonce byla zavedena evidence chovu včel. Poznatky o biologii včel, o jejich

životě i v jiných oblastech Evropy vedly k téměř úplné dokonalosti včelaření v úlech s pohyblivým dílem. Na území bývalého Československa vznikly včelařské ústavy (Dol, Židlochovice, Prostějov, Liptovský Hrádok), školicí střediska a školy včetně škol vysokých.

Již za doby Marie Terezie vznikaly včelařské spolky, které se nakonec sloučily v jednu společnou organizaci, kterou nám mohou závidět i jinde ve světě. Naši otcové šetřili své finanční prostředky, aby je pak ve sbírce věnovali na pořízení spolkového domu. Byli hrdí nejen na samotné včelaření, ale i na společný majetek, o který řádně pečovali.

Ve prospěch společenství

Zatímco včely vždy pracují ve prospěch společenství, my včelaři se dnes chováme přesně opačně. Zatímco včely ve svém společenství pracují ve prospěch následných generací, mnozí z nás v současné době pracují na zatracení skutečných mistrů včelařů. Nevážíme si odkazu našich otců, kteří nám vyjma majetku přenechali mnoho poznatků a vědomostí, získaných v souvislosti s životem včel. Sobecky pracujeme na svém prospěchu a ve své podstatě mnohdy nenapravitelně a nenávratně ničíme postavení včelařů ve společnosti. Beztrestně dovážíme a rozchováváme cizí včely, které k nám nepatří. Mlčky tak nejen přihlížíme, ale vlastně i sami přispíváme k devastaci našich včel mísením DNA. Už dnes se jeví toto porušování platných vyhlášek jako nenávratně nenapravitelný omyl, kdy se ono porušování našich zákonů se děje s tichou nečinností státních úředníků.

Co se bude dít dál, záleží pouze na nás včelařích. Nahlížíme do úlů přes optiku výtěžnosti, aniž bychom se vrátili a znovu si uvědomili, co to je onen superorganismus, kterému je nutné pomoci a ne ho spolu se zemědělci používajícími pesticidy postupně sprovodit ze světa. Jsme necitliví k přírodě a ke všemu kolem nás. Myslíme si, že včelaříme už dost dlouho na to, abychom to uměli. Ale není to tak, vážení. Pokud totiž nepochopíme podstatu souvisejícího všeho se vším a nebudeme mít alespoň základní úctu ke včelám, tak včelaření zkrátka nikdy neporozumíme.

Neuvědomujeme si, že stloukáním všelijakých bedýnek bez sjednocených rozměrů a nacpaných polystyrenem přiděláváme začínajícím včelařům zoufalé chvíle a zatěžujeme již beztak zdevastované životní prostředí. Záleží tady jenom na nás, pomyslných „pánech tvorstva“, kdy si začneme skutečně uvědomovat všechny souvislosti, cítit přírodu, a i ke včelám tedy přistoupíme s úctou, bez jejich drancování. Většina úhynů včelstev je totiž způsobena člověkem, konkrétně nedostatečnou péčí a vnášením stresu do jejich společenství. A v neposlední řadě také krmením a tvořením umělých včelích příbytků.

Všem, kteří si přečetli můj příspěvek a namísto fukání na čelo se zamyslí nad včelařením, děkuji a těším se na připomenutí 150. výročí našeho společného včelaření.

S úctou ke svým včelařským předkům a ke všem vám poctivým.

Jan Šmíd

Zatímco vývoj včelích společenství začal už na konci třetihor, včelařské spolky začaly na našem území vznikat teprve před zhruba 150 lety

Zeptali jste se...

Letošní rok jsme ještě neměli výroční členskou schůzi. Obvykle je začátkem roku, což vzhledem k obecné situaci nešlo. Jelikož loňský rok proběhla schůze v pořádku v řádném termínu, stihli jsme zvolit všechny potřebné členy. Čistě teoreticky letošní rok není potřeba nic odsouhlasit. Můj dotaz tedy zní:

- 1) Je nutné pořádat výroční členskou schůzi každý rok?
- 2) Lze ji konat formou per-rollam prostřednictvím důvěrníků?

Ve stanovách se píše, že se koná jednou do roka. Jde totiž o to, že naše ZO má 190 členů. Pro usnášení schopnou schůzi musí přijít alespoň 48 členů (pro náhradní). A to by mohl být problém. Před pandemií chodilo běžně 60–70 členů. Teď bychom ji chtěli organizovat koncem září, tak bych rád věděl, jaké máme možnosti.

L.H.

To, že je členská schůze nazvána výroční, znamená, že je nutno alespoň jednou za rok ji svolat. Nejde tu jen o možné volby funkcionářů, ale každý rok byste měli schválit zprávu o činnosti a hospodaření, schválit účetní závěrku, zprávu o činnosti kontrolní komise, schválit rozpočet, výši členského a registračního příspěvku a další návrhy a dokumenty – viz Stanovy ČSV čl. 12 odst. 5.

Per rollam členskou schůzi konat v současné době nelze. Stanovy to neumožňují a platnost zákona, který to povoloval v rámci mimořádných opatření, skončila 30. 6. 2021.

Takže byste se měli sejít na členské schůzi za dodržení předepsaných hygienických opatření pro hromadné akce (Omezení konání hromadných akcí, Covid Portál, gov.cz) a tak jako každý rok rozhodnout o věcech, které stanovy předepisují.

Chtěl bych požádat o radu. Manželka pracuje v prodejně COOP. Chtěl bych v této prodejně prodávat med. Je to možné bez nějakého omezení, případně co je třeba, abych tam mohl prodávat?

M.S.

Předpokládám, že jste zájmový včelař prodávající med ze dvora. Konzultovala jsem odpověď s MVDr. Pavlem Texlem ze SVS ČR. Formou prodeje ze dvora lze dodávat med také do maloobchodu (za dodržení ostatních podmínek pro prodej ze dvora) a tímto maloobchodem může být i prodejna COOP, podobně jako kterýkoliv jiný obchod (prodejna). Podmínkou je, že v daném maloobchodě musí být realizován prodej koncovému spotřebiteli, nikoliv prodej dalším subjektům. Kontrolu v prodejně provádí Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Zjistí-li však, že med v maloobchodě pochází ze dvora, přenechává dále kontrolu příslušné krajské veterinární správě.

Rád bych se zeptal na členství ve svazu. Včelstva mám registrována a včelařím jinde, než bydlím. Chtěl jsem se zeptat, zda je nutné být registrován ve svazu tam, kde včelařím, nebo je to možné kdekoliv jinde, např. tam, kde bydlím. Tam, kde mám včelstva, není přátelské prostředí. Líbí se mi mezi včelaři v místě mého bydliště, jsou tam více nakloněni začátečníkům, jako jsem já.

H.V.

Podle našich stanov čl. 5 odst. 4 – Evidenci členů svazu vedou příslušné základní organizace prostřednictvím Centrálního informačního systému ČSV (dále jen CIS). Člen je veden v členské evidenci pouze v jedné základní organizaci – a to především v té, v jejímž obvodu má trvalé stanoviště včelstev, nebo v té, v jejímž obvodu má trvalý pobyt (právní osoba sídlo), v odůvodněných případech i v jiné základní organizaci.

Upřednostňuje se místo, kde máte včelstva, a to zejména z nakažových důvodů – léčení včelstev. Budete-li jako člen v ZO jinde, než máte včelstva, máte i tak povinnost registrovat včelstva u té ZO, v jejímž obvodu včelstva jsou (důvodem,

jak bylo napsáno výše, je péče o zdraví včel v dané lokalitě). Ale jak ze stanov vyplývá, je na vás, kde se ke členství přihlásíte a co vám bude nejvíce vyhovovat.

Obrátili se na mě dva jednatelé největších základních organizací našeho okresu se stejnou otázkou k administraci dotace 1.D, a to k potvrzování umístění včelstev pro členy z jiných ZO a pro nečleny ČSV. Členové svazu zaplatí poplatky za potvrzení ve výši, který má daná ZO schválený členskou schůzí do výše členského příspěvku, a nečlenové svazu odmítají zaplatit poplatek za potvrzení s odvoláním na dopis z MZ. Prosim o zaslání stanoviska správného postupu ze strany funkcionářů ZO. A podle kterého předpisu je ZO povinna „Potvrzení o umístění včelstev“ podepsat a opatřit razítkem? (citace z formuláře ve Včelařství). Vaše stanovisko bude sloužit pro vysvětlenou všem funkcionářům našeho okresu.

J.B.

Ani členové, ani nečlenové by za vystavení potvrzení o umístění včelstev neměli platit. Na rozdíl od unijní dotace v rámci dotace 1.D dostáváme na administraci 5 % z příznané dotace. Proto žádné poplatky za vyřízení dotace nelze vybírat.

Pokud píšete o poplatku pro členy do výše členského příspěvku, zřejmě máte na mysli registrační příspěvek na člena a ten se platí ze včelstev umístěných na území jiné ZO, než kde je členem. To však nemá s dotací 1.D nic společného.

ZO je povinna potvrzení o počtu a síle včelstev umístěných na jejím území vydat. Samozřejmě jestliže se údaje v potvrzení zakládají na pravdě. To znamená, že odpovídá počet včelstev a jejich síla.

Ten předpis ve Včelařství č. 8/2021 se jmenuje Postup pro chovatele včel pro podávání požadavků na poskytnutí dotace. Tento postup je schvalován MZe ČR. Letos poprvé je možné, aby chovatel poslal vyplněné potvrzení e-mailem k podpisu statutárních zástupců ZO, u které o dotaci nežádá. Po obdržení tohoto potvrzení opatřeného podpisy a razítkem pak může chovatel poslat potvrzení na e-mailovou adresu ZO, kde o dotaci žádá. Toto zjednodušení jistě přivítají chovatelé, kteří mají více stanovišť na území několika základních organizací, a dosud tak museli funkcionáře navštěvovat nebo obesílat poštou, což bylo časově i finančně náročné.

Mgr. Jarmila Machová

V polovině srpna jsem navštívil pana Oldřicha Procházku v Šerkovicích, který je členem ZO ČSV Tišnov. Rád předává zkušenosti začínajícím včelařům. O včelstva pečuje s láskou plných 62 let a nyní má 30 včelstev. Rozchovává kmen včely kraňské Singer. Letos oslavil osmdesátku a je dlouholetým včelařským důvěrníkem v obci Šerkovice.

Byl jsem překvapen, co před jeho včelnicí kvete a v korunách stromů bzučí. Dozvěděl jsem se, že je to evodie – včelařský strom. Semínka vysel v roce 1991 a dnes jsou to třicetileté stromy pěkného vzrůstu a plné květů.

Co jsem se o tomto včelím stromě dozvěděl? Evodie je atraktivní opadavý strom, který pochází z východní Asie.

Dorůstá do výšky několika metrů, ve své domovině to může být až 20 metrů. Rozkvétá na přelomu července a srpna a kvete několik týdnů. Rostlina je mrazuvzdorná a květy lákají včely na nektar a pyl. Je to tedy významná včelařská dřevina. Je vynikající tím, že kvete v podletí, kdy včely mají nedostatek pastvy. V květenstvích jsou poupata různého stáří, a proto rozkvétají postupně po dlouhou dobu.

Starší stromy u nás přezimují bez potíží, ale mladé stromky je nutno na zimu chránit, jinak jim na kmenech vznikají mrazová poškození, která jsou následně místem houbových infekcí a dochází pak k usychání. Rozmnožuje se semeny, ale jejich klíčivost bývá problémová.

*Objektivem
Josefa Permedly*

Voda v úlech

V srpnovém Včelařství vyšel příspěvek přítele Zdeňka Myslivce Včely jsou schopné improvizace (Včelařství 8/2021, str. 278). Protože v úlech platí „včelí“ zákony, které si ani neuvědomujeme, chtěl bych doplnit větu z článku, jak vzniká voda v úlech, která říká: Hlavní důvod zřejmě bude v tom, že při přezimování musí vzduch nasycený vodou odpařenou ze zásob „odtéci“ působením gravitace ze sediska dolů. Zároveň se pak chci svěřit s některými mými celoživotními zkušenostmi, k nimž jsem dospěl při poznávání přírody a jejích zákonitostí.

Ke vzniku vody v úlu vede vedle dýchání včel více faktorů, například i změny venkovních teplot ve dne a v noci, hlavně při otevřeném očku, které urychluje změnu teploty v úlu. Výrobci úlů dělají chybu při jejich modernizaci hlavně v tom, že si neuvědomují, proč tolik vody vzniká v úlech hlavně při plodování, kdy včely spotřebovávají velké množství zásob. Při plodování, kdy včelstvo takzvaně „topí“, klesá vytvo-

řený oxid uhličitý dolů a předává teplo přicházejícímu vzduchu. Při metabolických projevech včel, kdy cukr reaguje s kyslíkem a kromě energie, kterou využívá hlavně křídlový sval včely, v tomto případě na vyhřívání plodu, vzniká oxid uhličitý a voda podle rovnice $C_6H_{12}O_6 + 6O_2 \rightarrow 6H_2O + 6CO_2$ + energie. Při velkém množství spotřeby cukru tedy je také velké i poměrné množství vody. Tim si mimo jiné vysvětlují, proč

včely zatmelují všechny otvory ve stropě úlu. Zajišťují tak pomalou cirkulaci vzduchu, protože průvan tento proces narušuje.

Oxid uhličitý je těžší než vzduch. Ohřátý z těla včely klesá a současně předává teplo zespondu přicházejícímu čerstvému vzduchu. Probíhá tzv. rekuperace mezi molekulami. Chytré včely tak šetří energii. Naučily se přežít v chladnějších klimatických podmínkách díky většímu množství zásob medu a pylu i při zvýšené náročnosti na jejich shromažďování. Nad hroznem včel u stropu jsem naměřil až 3,5 % oxidu uhličitého, stejně jako v podmetu nad větracím sítím, kterým odchází. Obsah CO_2 se mění podle síly včelstva a může být ještě vyšší. Přívod čerstvého vzduchu zespondu má delší dráhu, pokud dáme podstavek. Já tomu říkám, že udělám včelám „nohy“,

Včely zatmelily větrací otvor

Demonstrační skleněný kufřík

a včelstvo je tak dále od chladné země. Delší dráhou proudění se zvýší účinnost předávání tepla.

Co by se stalo, kdyby k proudění nedocházelo, lze doložit na příkladu studny. Oxid uhličitý klesá na její dno a vytlačí dýchací vzduch nahoru. Na dně studny klesne množství kyslíku pod 21 % a tak vznikne prostor, ve kterém se hrozí člověku udušení, protože se v něm nedá dýchat. Obdobně v úlu je kyslík přicházející česnem vytlačován oxidem uhličitým nahoru do chomáče včel.

Mimochodem, oxid uhličitý je skleníkový plyn. Jeho vlastnosti si můžeme ověřit jednoduchým pokusem. Vydechujeme kolem 4 % CO₂ čili přibližně stejné množství jako včelstvo. Do zavařovací sklenice tedy zhruba nadýcháme kolem 4 % oxidu uhličitého a zakryjeme fólií, kterou prostrčíme teploměr. V další sklenici postupujeme stejně, ale zakryjeme „jen“ vzduch. Obě sklenice označíme, dáme na slunce a můžeme sledovat rozdíly teplot. Vyšší teplota

bude vždy ve sklenici s nadýchaným vzduchem s CO₂.

Když jsem chodil přednášet o včelách žákům ve školách, nosil jsem s sebou skleněný kufřík na tři plásty s vychovanou matkou, aby si děti mohly prohlédnout med, pyl a také zakladené larvičky v buňkách plástů. V kufříku jsem udělal nahoře přes uteplivku a víko větrací otvor opatřený mřížkou, protože sklo těsní a dole je zavírací česno. Jak vidíte na obrázku na předchozí straně, včely si tento větrací otvor zatmelily propolisem.

Vstupní otvor do kufříku je malý a zavírací. Při přenášení je uzavřený, proto jsem musel uvolnit včelami zatmelovaný větrací otvor. Pokud bych větrací otvor udělal tak, aby si ho nemohly zatmelit, tak by na moji nevědomost doplácely, aniž bych si to uvědomoval. Přisuzuji to tomu, že včelstvo je slabé, a tak se brání úniku tepla. Silná včelstva přežijí nevhodné řešení úlů nebo i zbytečné zásahy otevíráním oček na úlech v nevhodnou dobu. Takové úly s očky jsou na úvodní fotografii. V době silné snůšky očka urychlují

včelám vstup na plásty, aniž by se musely zdržovat lezením přes česna. Ale v případě napadení cizími včelami usnadní zlodějkám vyloupení i silného včelstva.

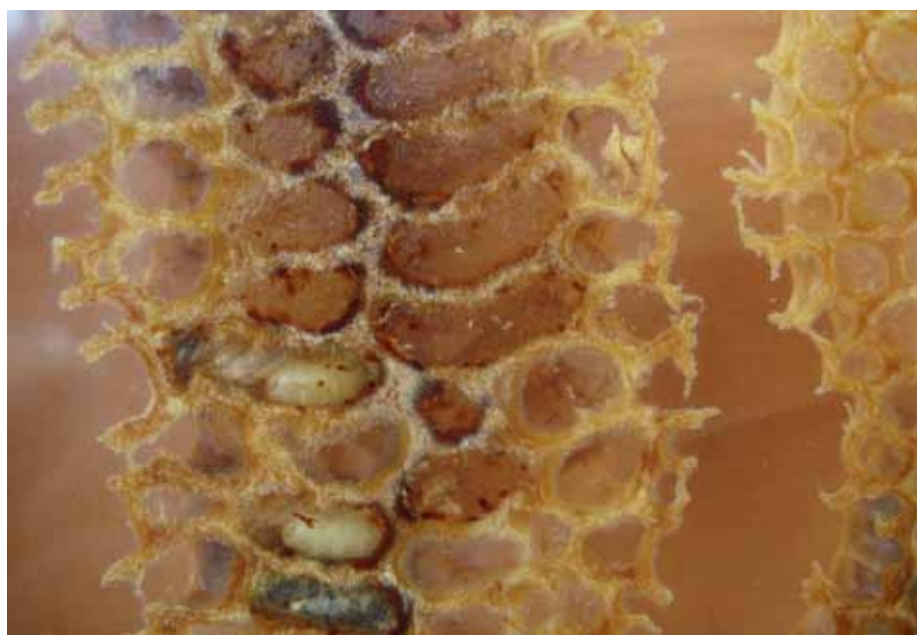
Co je výsledkem proudění vzduchu v případě, kdy jsou očka na každém úlu, by prokázalo měření teplot. Hlavně při přechodu z teplého dne na studenou noc. Mohu opět doložit osobní zkušeností při realizaci klimatizace celého dolu Hlubina. V důlním prostoru se už při snížení teploty o 2 °C vysráželo na stěnách velké množství vody. Relativní vlhkost v úlu a teplota při plodování je podobná jako v dole.

Člověk versus příroda

Příroda dokáže vše dokonale vyřešit podle „svých“ přírodních zákonů, z nichž jsou však mnohé pro nás stále zahaleny rouškou tajemství. Je jen na nás, jak se je snažíme chápat a zasahovat do nich. Nutno ovšem konstatovat, že včela je využívá daleko zodpovědněji než člověk, který zákony přírody často porušuje nejen z nevědomosti, ale bohužel velmi často i naprosto cíleně. Příroda je však vždy o krok vpředu před člověkem.

Včelařit jsem začal v roce 1974, když jsme koupili chalupu v Luhačovském Zálesí. Právě tam jsem začal sledovat chování včel a přírodu vůbec. Jednou manželka vykoplá krtek, a když jsem uviděl, jak rychle zase vnikl do půdy, tak jsem prohlásil: „To je horník, my jsme břídilové.“ Na principu chování krtek kdysi vznikl nový důlní stroj na ražení s latinským názvem *talpa*, tj. krtek. Jednoduchý důlní hydraulický robot, který dokázal nakopat tuny uhlí. Je to příklad bioniky, která spojuje biologii s technikou. Inspiraci můžeme najít nejen u včel, ale všude v přírodě. Bionika je vědní obor zaměřený na uplatňování poznatků ze stavby a funkcí živých organismů a jejich struktur při vývoji nových technologií. Život mě poučil v tom, že úspěch nových věcí vždy tkví v jednoduchosti a že při pozorování přírody se lze leccemu přiučit a tak najít nová výhodnější řešení.

Ve zmíněném roce 1974 mi bývalý majitel chalupy přenechal čtyři včelstva se slovy, že už na to nevidí. O včelách jsem toho tehdy moc nevěděl. „Šak to sa naučíš,“ prohlásil. Je pravdou, že je to pořád stejné. Jen současné včelařské léčebné metody tehdy neexistovaly, protože nebyly potřebné. Zároveň je to malý důkaz toho, jak člověk nevhodně zasahuje do zákonitostí přírody. Každý včelař prosazuje svoji metodu včelaření a mně to připadá, že něco tají. Takže jsem se celý život musel učit od včel a zkoušet, co jim nejvíce vyhovuje.

Larvy a med v buňkách

Trubci

Květnatý pás

Slouží i zdobí lépe než prostý trávník

Zatímco dosud se na zadní obálce představovali jednotliví obyvatelé nasavrckého arboreta, dnes se seznámíte s mnoha druhy rostlin na jednom místě. Ukážeme vám květnatý pruh u vstupu do včelařské školy, který nahradil trávník. Proč? Trávník totiž vyžaduje pravidelnou údržbu, sekání a výsledek? Porovnejte červenec loňského roku na dvou částech pásů oddělujících komunikaci od chodníku před naší školou. Náš kvetoucí a vedlejší travnatý. Pravidelné vrčení sekaček tak vystřídalo bzučení včel a čmeláků.

Jak tato kvetoucí a zraky poutající plocha vznikla? Pojdte se podívat na krátkou fotoreportáž.

V dubnu jsme na podzim zrytou plochu uhrabali a jednoduchým rozhozem oseli.

Začátkem června převládla na ploše bílá barva a postupně se přidaly odstíny krémové.

Začátkem července se objevila vínová a růžová.

Od poloviny července doplnily chrpy modrou barvu.

A co letos? Původní směs Plzeňská květnice jsme nahradili Šamšínskou loukou s menším počtem druhů, která více připomíná louku. A výsledek? K velké radosti včel nám vykvetla paleta pastelových barev s chrpou polní, zářícími vlčími máky a doplňují to letničky kvetoucí bíle a v odstínech růžové a vínové barvy. Tak jak se vám to líbí? A že jsou chrpy jenom modré? Ale kdepak.

Na podzim pak očekáváme ještě další doplňky ve žluté barvě. Ale samozřejmě můžete vyzkoušet i jiné směsi, které trh nabízí,

Od konce srpna se objevily odstíny žluté a oranžové a vydržely až do října.

nebo si osivo klidně namíchejte sami podle svých představ. Do vyklíčení podle počasí několikrát zalijte, jednou až dvakrát zpočátku vylejte a pak se již můžete kochat barevnou krásou. Taková plocha, jakou jsme oseli, včely asi takřkajíc kdovíjak nevytrhnou, ale proč si třeba v další sezoně neosít další pás? A že se vám nechce každý rok znovu vysévat? Snadná pomoc: zkuste třeba směs letniček, dvouletek a trvalek.

Ing. Miroslava Novotná

Založením květnatého pruhu jsme potěšili i celou řadu čmeláků nebo samotářských včel.

Na trhu je řada osevních směsí nebo si nějakou můžete namíchat sami. V případě naší směsi květnatému pásu dominují modré chrpy coby oblíbené zdroje bílého pylu a rudé vlčí máky, pro něž je charakteristický pyl černý.

XXII. Mezinárodní konference zlepšovatelů a vynálezců odložena

Český svaz včelařů a Slovenský svaz včelařů se dohodly bohužel už na druhém odložení plánované konference spojené s výstavou v Trenčíně, která se měla konat 8. – 9. 10. 2021, a to opět o rok. Konání této tradiční přehlídky nových nápadů a postupů ve včelařství by bylo s ohledem na přetrvávající opatření proti covidové nákaze problematické. Komise pro racionalizaci a osvětu neobdržela dosud žádný exponát do soutěžních kategorií konference, tj. zařízení využitelná pro hobby včelaře, zařízení pro profesionální včelaře, audiovizuální a knižní publikace na téma včelařství a dekorativní předměty ze včelích produktů. Neznamená to,

že by se potenciál našich zlepšovatelů ztratil, ale spíše vytušili, že epidemiologická situace nebude dobrá, podmínky cestování na Slovensko nebudou stabilní a předvídatelné, a konference se tak konat nebude. Což se nakonec potvrdilo.

Doufáme, že za rok bude již situace stabilizovaná a Výstaviště EXPO Center v Trenčíně bude v říjnu 2022 patřit XXII. Mezinárodní konferenci zlepšovatelů a vynálezců se všim, co k této akci patří, a za účasti tisíců návštěvníků z obou zemí.

Mgr. Jarmila Machová

Příprava na zimu

Na začátku nového včelařského roku bych vás rád seznámil s postupem, který provádím, aby včelstva úspěšně přezimovala. Zkušení včelaři jistě mají své osvědčené metody, ale těm začínajícím by se takové menší shrnutí mohlo hodit.

Poslední medobraní většinou mám na konci července, kdy vytočím včelstvům veškerý med z medníků a upravím plodiště tak, že vyřadím nedostavěné mezistěny, poškozené souše, odstraním stavební rámečky a okamžitě je vytavuji ve slunečním tavidle, o kterém jsem podrobněji psal článek ve Včelařství 1/2021.

Do spodního nástavku vpravo umístím uteplovací přepážku, samozřejmě u včelstev, která zazimovávám na dvou nástavcích. Uteplovací přepážku tam dávám proto, aby neplesnivěly souše, které včely v zimním období neobsedají, a v jarním období, kdy takzvaně provádím rotaci nástavků kvůli zásobám, tak získám volný pro-

stor, kdy uteplovací přepážku odstraním a mám místo pro stavební rámeček.

Do horního nástavku na loučky umístím větrací strůpková prkénka, která mají uprostřed kruhový otvor, na nějž pak položíím připravené jakubovské krmítko. O těchto větracích strůpkových prkénkách si můžete přečíst článek ve Včelařství 5/2021. Jako plováky, aby se mi netopily včely, používám do krmítka nadrcený korek.

Jako velmi důležitou věc provedu zúžení česna u všech úlů na celém stanovišti. Cizí včely mají omezenou možnost loupit zásoby ze včelstev, kterým podávám cukerný roztok. Pro doplňování zimních zásob používám cukerný roztok, který podávám v šesti dávkách, a to v intervalu tří dnů. Cukerný roztok doplňuji mezi 19. a 21. hodinou, což je nejlepší doba, protože včely už nelétají, a je tedy malá pravděpodobnost slídění včelstev.

Ihned, jak včely nakrmím, odstraním jakubovská krmítka a začínám léčit. Na léčení včelstev používám přípravek Ekopol. Používám dva pásy, které zavěsím na háčky co nejlépe k plodovému tělesu z jedné i z druhé strany. Dále léčím kyselinou mravenčí, kterou však mohu použít v případě, že je chladnější počasí, kdy tyto formidolové desky položím na horní loučky. Formidolovou desku vyjmu z hlavní

krycí fólie, poté odstraním první krycí fólii a druhou krycí fólii ponechám a s větracími otvory ji položím na horní loučky. Desky ponechávám 48 hodin, kdy se částečně kyselina odpaří, poté druhou krycí fólii odstraním a opět vrátím na místo, ponechám dalších 48 hodin a po odpaření kyseliny tyto desky odstraním z úlů.

Další věc, kterou provádím, je uskladnění souší a ochránění před zavíječem voskovým. Tyto souše mám zavěšeny ve skříních, které mám upravené pro tento způsob uskladnění. Mezi soušemi nechávám mezeru tři centimetry a šířím je sirnými knoty, které zapalují v sirných lampách každých sedm dnů. K šíření je třeba používat sirnou lampu, ve které se sirný knot zapálí, a je třeba dbát zvýšené

opatrnosti, aby nevznikl požár, hlavně ve včelínech a uzavřených prostorech.

Jakmile doplním zimní zásoby a přelécím včelstva, tak ještě získávám velmi cenný včelí produkt a tím je propolis. Získávám ho tak, že na horní loučky umístím přesně naměřenou sítku (jaká se běžně používá na okna proti hmyzu), tuto sítku přikryji strůpkovou fólií a ponechám, než včely otvory v síťce mezi loučkami zanesou propolisem. Sítku s propolisem odstraním z úlu a vložím ji smotanou do ruličky do mrazáku, kde propolis zmrzne a mohu ho pak jednoduše vydrolit a použít na výrobu propolisové tinktury.

Při podzimním léčení včelstev, které se může provádět od 1. října, kdy teplota ne-

smí klesnout pod 10 °C, používám fumigační přípravek Varidol 125mg, kdy na fumigační pásek nakapu dvě kapky léčiva, vyjmu krajní souš a na ni připevním tento pásek (třeba hřebíčkem nebo ho zavěším na háček, který jsem si vyrobil), zapálím ho, vrátím souš na místo a okamžitě úl uzavřu a fumiguji po dobu 30 minut. Je dobré dávat do podmetu plechovou podložku, na kterou vyhořelý pásek spadne, což mimo jiné sníží riziko požáru, zvláště ve včelínech. Poslední léčení provádím v zimních měsících za přítomnosti našeho pana zdravotníka, a to aerosolovým vyvíječem VAT-1a.

Josef Brodecký
místopředseda ZO ČSV Vracov

Dvě matky na jednom plástu

Vážení přátelé, rád bych se s vámi podělil o zajímavou a ne zcela běžnou zkušenost.

Je mi 53 let a lásku ke včelám jsem zdědil po svém dědovi, který choval včelky na zahradě rodinného domku od roku 1953 a byl zakládajícím členem ZO Habartov. Od útlého věku jsem s ním rád chodil ke včeličkám a sledoval jsem jeho práci, obsluhoval kuřák a pomáhal při vytáčení. V patnácti letech mě přihlásil do svazu, kde v současnosti vykonávám funkci pokladníka naší ZO. Včelky se staly mým, snad celoživotním koníčkem.

Včelařím v nástavkových úlech v obci Bukovany u Sokolova a obhospodařuji dvanáct včelstev. Letos jsem při posledním medobraní prohazoval nástavky, které zůstanou jako plodiště přes zimu. Při té příležitosti jsem prováděl zběžnou kontrolu plodiště všech včelstev, kontroloval jsem

množství plodu. Při kontrole posledního včelstva jsem spatřil asi na třetím plástu neoznačenou matku. V první chvíli mě napadlo, že jí upadla značka, ale poté jsem si všiml, že nemá zastřižené křídélko, tak jsem pochopil, že včely provedly tichou výměnu. Matku jsem odchytil a označil žlutou barvou. V letošním roce se sice používá bílá, ale když jsem nakupoval, v prodejně měli pouze poslední lahvičku žluté. Ke každému včelstvu vedu evidenční kartu, kde mám záznamy o matce, roce vylíhnutí a zapisuji zásahy v průběhu roku. Takže mám přesný přehled, kde mám v úlu jakou matku a jaký je její původ. Značení tedy využívám zejména ke snadnějšímu vyhledávání matky.

Po označení matičky jsem prohlídku dokončil a k mému překvapení jsem na předposledním plástu našel matku původní,

modře značenou od chovatele. Protože v literatuře je tento stav popsán, matku jsem ponechal, mladou jsem vrátil na plást, ze kterého jsem ji odebral, a úl jsem zavřel.

Když jsem asi po měsíci spojoval oddělky s mateřskými včelstvy (tímto způsobem obměňuji vždy dvouleté matky a získávám silná včelstva do příštího roku), napadlo mě, že se podívám, jak si vede nová matka a případně původní, sice ještě mladá, loňská, ale s nějakým handicapem, o kterém ví jen ona a její včelstvo. Našel jsem je obě, jak společně kladou na jedné straně jednoho plástu bez jakéhokoliv nepřátelství. A o tuto zajímavou skutečnost se s vámi formou fotografie chci podělit. Zajímavé bude sledovat, jestli obě matky spolu také přečkají zimní období.

Mgr. Roman Šimůnek
Bukovany u Sokolova

Čtvrtý ročník Medových slavností se vydařil

Dne 7. srpna 2021 proběhl na zámku Hrádek u Nechanic již čtvrtý ročník Medových slavností. Počasí nám přálo, krásné prostředí zámku celé akci opravdu velmi slušelo a program byl opět bohatý, takže i letos se nechalo lákat více než 3 500 návštěvníků.

Cílem Medových slavností bylo hravou a zábavnou formou prezentovat med jako kvalitní regionální potravinu a zároveň zdůraznit význam včel a včelařství nejen v České republice. Akce byla nezisková, veřejně prospěšná a hlavně osvětová, přičemž podle reakcí návštěvníků jsme přesvědčeni, že tento cíl naplnila v plném rozsahu. Přednášející z řad včelařských odborníků zdůraznili mimo jiné i význam včel pro ochranu přírody, opylování, ale také z hlediska zdravých a hodnotných produktů.

Proto jsme letos všechny návštěvníky přivítali medovou snídaní zdarma v podobě chleba s máslem a medem. Ale všichni mohli ochutnat také mnoho dalších medových specialit, například medovou zmrzlinu, medové pivo, medové palačinky, kávu s medem a další produkty, při jejichž výrobě hrál důležitou roli med.

V průběhu medových slavností se také konaly soutěže o nejlepší med a medovinu. V soutěži o nejlepší med se objevilo 26 vzorků medů a vítězem se na základě hlasování návštěvníků stal med od Vladimíra Doležala. Ve druhé soutěži mohli návštěvníci ochutnat šest medovin a jako vítěznou zvolili tu od Petra Daniela.

Vzdělávací aktivity pro děti byly připraveny hravou formou za pomoci včelařské dílničky, kde děti plnily pět úkolů a po jejich absolvování v si pak odnesly zdarma krásné dárky a výrobky, které si samy vyrobily. Také jsme pro děti připravili loutkové divadlo, kde byla na programu Medová pohádka s tajemstvím.

Během dne probíhaly na pódiu přednášky zaměřené na zvýšení povědomí veřejnosti o medu, včelích produktech či včelaření obecně. Návštěvníci se tak vedle mnoha dalších věcí dozvěděli, jak med vůbec vzniká, ale také třeba získali přehled o včelařských pomůckách. A vedle toho byla samozřejmě i zodpovězena řada zvědavých otázek.

Celá akce byla navíc doplněna hudebním programem, ukázkami domácího zvířectva, mimo jiné například vystoupeními cvičených králíků a psů nebo vypouštěním

poštovních holubů. Zaujala také prezentace společnosti PEFC o ochraně přírody a lesů a také Agrární komory Královéhradeckého kraje.

Řada návštěvníků pak využila příležitost podívat se na práci včelaře během medobraní v ukázce realizované v zámecké medárně, kde zkušený včelař předváděl vytáčení medu a současně přihlížející seznámil s druhy medů a příčinami jejich krystalizace.

Byl to zkrátka opravdu moc hezký den prožitý v historických kulisách zámku a navíc za účasti zámecké družiny hraběte Jana Harracha. Jak jistě víte, v jednotě je síla, a proto jsme velice rádi, že můžeme i touto cestou poděkovat za odvedenou práci a pomoc členům ZO ČSV Nechanice. Děkujeme také za podporu, kterou poskytly Královéhradecký kraj, Český svaz včelařů a obec Lodín.

Všem, kteří přispěli ke zdaru čtvrtého ročníku Medových slavností patří náš velký dík. Máme příjemný pocit z toho, že můžeme být hrdí na produkci našeho českého medu a že vzděláváním spotřebitelů napomáháme nejen ke zvýšení jeho prodeje, ale současně také k rozvoji včelařství.

Krátkou reportáž České televize z medových slavností můžete zhlédnout na odkazu <https://www.facebook.com/udalostivy-chodnicechy/videos/531055788234663>.

Mgr. Zuzana Samleková
Foto: Ing. Michal Vokřál

Výsledky soutěže o nejlepší med

1. místo: Vladimír Doležal / číslo vzorku 19
2. místo: Ruta Tomáš / číslo vzorku 20
3. místo: Aleš Novák / číslo vzorku 7

Výsledky soutěže o nejlepší medovinu

1. místo: Petr Daniel / číslo vzorku 4
2. místo: Filip Tichý / číslo vzorku 2
3. místo: Jan Tluchoř / číslo vzorku 1

Návštěvníci Medových slavností byli přivítáni medovou snídaní

Dana Belušová z výukového centra NSEV Kladno-Čabárna přibližuje dětem i rodičům včelaření hrou

Ochutnávka medů

Medové slavnosti navštívil i hrabě Harrach se svou družinou

Živá včelnice

Veřejnost zvolila nejlepší med

Včelařská stezka a dílničky se včelařskou tematikou

Členové základní organizace Nechanice přiblížili návštěvníkům včelařství i práci na včelnici

Mateřská škola Kamarád z Hradce Králové pro děti připravila zábavný výukový program

Čmeláci vnímají vlhkost květů

Kromě vůně, barev nebo elektrického pole květů vnímají hmyzí opylovači i vlhkost vzduchu, která narůstá v okolí květů s vydatnou zásobou nektaru. Čmeláci využívají detekci vlhkosti při rozhodování, zda květ navštíví, nebo si ho nebudou dál všímat.

Čmeláci vládou širokou škálou smyslů, jejichž prostřednictvím se dozvídají, zda jim návštěva květu stojí za námahu, nebo ne. Vnímají vůni květů, jejich barevné odstíny a vzory, a dokonce i elektrické pole, které se kolem květů tvoří. Čmeláci pátrají přednostně po květech vydatně zásobených nektarem a vyhýbají se květům, kde jim vyhlídky na odměnu v podobě nektaru nekynou. Heather Whitneyovou a Seana Randse z University of Bristol spolu s Natalií Hempel de Ibarraovou z University of Exeter ve Velké Británii zajímalo, zda můžou hmyzí opylovači vnímat také vlhkost vzduchu kolem květu a zda jim to prozradí množství nektaru.

Člen výzkumného týmu Michael Harrap z University of Bristol pro účely ověřovacího experimentu navrhl a vyrobil umělé květy z perforovaných plastových šroubovacích víček. Do umělých květů se přiváděl vlhký vzduch buď aktivně čerpáním ze zásobníku, nebo byly pasivním zdrojem vlhkosti poté, co vědci do víčka vmáčkli mokrou houbičku. Umělé květy byly přetaženy gázou a vybaveny miniaturním rezervoárem cukerného roztoku. Ten sloužil jako odměna pro čmeláky, kteří se rozhodli květ navštívit. Protože jsou čmeláci při volbě květů velmi vybíraví, zajistili vědci všem umělým květům také stejnou teplotu. Jediné, čím se květy lišily, byla vlhkost šířená do okolí. Henry Knowles z University of

Bristol nakonec pečlivými měřeními ověřil, že umělé květy kolem sebe šíří vlhkost stejně vydatně jako přírodní květy s nektarem, a experiment tedy mohl začít.

V pokusu, jehož výsledky zveřejnil vědecký časopis *Journal of Experimental Biology*, vědci nabízeli čmelákům vlhké a suché umělé květy a zaznamenávali, zda čmeláci dosedli na květ a pokusili se sát náhražku nektaru, nebo jestli se květu vyhýbali. Čmeláci velmi jednoznačně upřednostňovali květy šířící do okolí vlhkost. Potom si vědci ověřili, zda si čmeláci spojí přítomnost vlhkého vzduchu a návnady v podobě cukerného roztoku. Došli k závěru, že to čmeláci velmi dobře zvládají. Pokud je květ s nektarem zároveň zdrojem zvýšené vlhkosti vzduchu, jsou při sběru nektaru úspěšnější.

Tykadla registrují změny vlhkosti

Vlhkost vzduchu kolem květů není pro čmeláky jediným kritériem výběru. Květy některých druhů rostlin totiž kolem sebe mají sušší vzduch, přestože v nich nektar nechybí. Pokud čmeláci získají zkušenost, že odměnu v podobě nektaru najdou i v květech rostlin, které mají kolem sebe méně vlhký vzduch, naučí se na tyto květy létat. Vlhkost vzduchu však bývá poměrně spolehlivým ukazatelem vydatných zdrojů nektaru a čmeláci ji dokážou svými smysly detekovat a využít.

Hmyz je ke vnímání vlhkosti okolního vzduchu velmi dobře vybaven. Komáři a blechy vyhledávají své oběti kromě jiného i podle vlhkosti vydechovaného vzduchu. Také blanokřídlý hmyz na změny vlhkosti vzduchu reaguje, například včely medonosné při zvýšené vlhkosti intenzivněji větrají úl.

Hmyz využívá ke vnímání vlhkosti vzduchu senzily umístěné na tykadlech. Čmeláci mají na tykadlech skutečně bohatou výbavu senzil a to je předurčuje k vysoké citlivosti na vzdušnou vlhkost. Ovšem přesný mechanismus, kterým tyto senzily vlhkost detekují, zatím není úplně jasný.

V zásadě má hmyz dva typy buněk citlivých na vlhkost. „Suché“ buňky reagují na nedostatek vláhy ve vzduchu a ty „mokré“ reagují na její zvýšené hodnoty. Mokré a suché buňky nereagují jen na aktuální hodnoty vlhkosti vzduchu, ale stávají se citlivější, pokud vlhkost vzduchu stoupá nebo klesá. Hmyz tak může detekovat i charakter a rychlost, s jakou se vlhkost vzduchu v okolí mění. Přírodní květy zvlhčují okolní vzduch na hodnoty, na jaké v úlu běžně reagují včely medonosné. To dokazuje, že čmeláci a zřejmě i další hmyzí opylovači včetně včely medonosné mohou vnímat rozdíly ve vlhkosti vzduchu kolem květů a využít toho při hledání potravy.

Jaroslav Petr

Ilustrační foto: Ludmila Krejčová

Zdroj: Harrap, M. J. M., Hempel de Ibarra, N., Knowles, H. D., Whitney, H. M. and Rands, S. A. (2021). Bumblebees can detect floral humidity. *J. Exp. Biol.* 224, jeb240861.

Říjnové hrátky

Vítáme vás při dalším řešení různých kvízů a úloh.

Jakékoli náměty a připomínky rádi uvítáme na e-mailu jan.podpera@gmail.com.

Seriál – Různé pohledy: rojení

V tomto čísle se v našem seriálu zaměříme na rojení. Budeme opět klást různé otázky, které se daného tématu týkají, a hledat na ně odpovědi. Uvedené odpovědi nemusí být zcela vyčerpávající.

1. Co je rojení?

Rojení je přirozené množení včelstev.

2. Jak k rojení dochází?

K rojení dojde, jestliže se včelstvo rozhodne, že je výhodná doba k rozmnožení. Začne omezovat matku v kladení, matka „zhubne“ a je schopná letu. Dále včely donutí matku zaklásť připravené mateří buňky. Když jsou matečnický před vylíhnutím, tak se včelstvo vyrojí.

3. Je sklon k rojení výhodná vlastnost včelstva, nebo naopak nevýhodná?

Vše závisí na úhlu pohledu. Z hlediska včelstva a jeho množení je rojení výhodná vlastnost. Z hlediska včelaře je nyní rojení vlastnost méně výhodná. Včelstvo si totiž při vyrojení odnáší část zásob, které by jinak mohl včelař získat při medobraní.

4. Můžeme jako včelaři zabránit rojení?

Žádné včelstvo není zcela nerojivé. Včelař však může určitými zázkroky zvýšit pravděpodobnost, že se včelstvo daný rok nedostane do rojivé nálady. Může například přidáváním nástavků rozšiřovat včelám prostor v úlu nebo může tvořit oddělky.

5. Jak se pohlíželo na rojení v historii?

Ještě v poměrně nedávné době bylo rojení jediným způsobem, jak rozmnožit svá včelstva. Rojení tedy bylo i pro včelaře žádoucí stav.

6. Je roj včel nebezpečný pro lidi?

Roj jako takový nebývá nebezpečný. Pokud má dostatek zásob, tak pro lidi žádné nebezpečí nepředstavuje.

7. Jak velký je roj včel?

Velikost roje se dá posuzovat jeho hmotností. Průměrný prvoroj obvykle váží mezi dvěma až třemi kilogramy. Poroje jsou menší.

8. Má roj vždy starou oplozenou matku?

Nejprve z úlu vylétá tzv. prvoroj a ten obsahuje vždy starou matku. Následně mohou z úlu vylézat tzv. poroje, v nichž se pak nacházejí neoplozené mladušky.

9. Kdy hasiči přijdou odchytil roj?

Hasiči obvykle zasahují v případech, kdy roje bezprostředně ohrožují lidi a lidská obydlí, například když se usadí nad dveřmi nebo u okna. V ostatních případech je potřeba zavolat deratizační firmu, nebo požádat o pomoc místního včelaře.

10. Mluví o rojích naše právní předpisy?

O roji píše například občanský zákoník, konkrétně paragraf 114: Odstavec (1)

Ocitne-li se na pozemku cizí movitá věc, vydá ji vlastník pozemku bez zbytečného odkladu jejímu vlastníku, popřípadě tomu, kdo ji měl u sebe; jinak mu umožní vstoupit na svůj pozemek a věc si vyhledat a odnést. Stejně tak může vlastník stíhat na cizím pozemku chované zvíře nebo roj včel; vletí-li však roj včel do cizího obsazeného úlu, nabývá vlastník úlu vlastnické právo k roji, aniž je povinen k náhradě.

Odstavec (2)

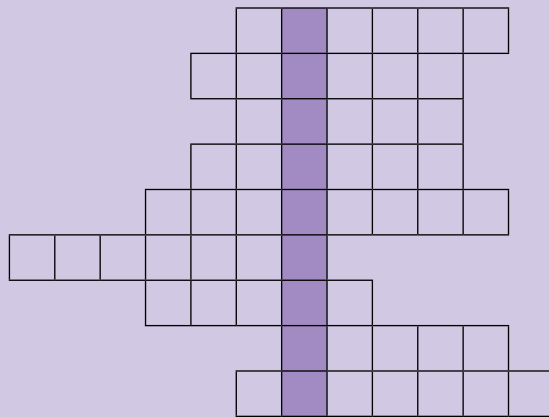
Způsobí-li věc, zvíře, roj včel nebo výkon práva podle odstavce 1 na pozemku škodu, má vlastník pozemku právo na její náhradu.

Na téma rojení určitě sami dokážete vymyslet další zajímavé otázky a odpovědi.

Soutěžní doplňovačka

Ve školním roce 2021/2022 budeme hledat místa v České republice, která mají v názvu nějaké zvíře.

- Období, kdy včely do úlu donášejí nektar a pyl.
- Pevná stavba sloužící k chovu včel. Může v ní být umístěno více úlů i vybavení pro včelaře.
- Medná divočina, medné pláсты vystavěné bez mezistěn
- Hrozen koncentrovaných včel, který včelstvu umožňuje přezimování lepším udržováním tepla, se nazývá zimní _____.
- Včelí produkt, který slouží ke tmelení mezer v úlu a také potlačuje bakteriální a houbové infekce.
- Celé jméno motýlka, jehož larvy konzumují včelí pláсты.
- Včelí roj anglicky
- Klobouk se sítí nebo _____ se používá k ochraně včelařovy hlavy před žihadly.
- První vývojové stadium včely

Včelí produkty v různých jazycích

Včelí produkty samozřejmě znáte, ale jak jste na tom s cizími jazyky? V tabulce jsou včelí produkty v prvním sloupci česky, ve druhém anglicky a ve třetím německy. Zkuste spojit odpovídající slovíčka.

Česky		Anglicky		Německy
med		wax		die Propolis
vosk		venom		der Honig
propolis		royal jelly		das Gift
pyl		honey		der Blütenstaub
jed		pollen		das Wachs
mateří kašička		propolis		das Gelée royale

Cestujeme po světě

Nejen u nás najdeme názvy obcí i jiných míst, které se týkají včel a včelaření. Zkuste z následujících písmen vytvořit slovo v němčině, které se včel dotýká: I, B, E, E, N. Na mapě pak najdete obec, případně vodní plochu, která má stejný název. Zjistěte, ve kterém státě se nachází.

Osmisměrka

V osmisměrce jsou ukryté včelařské pojmy. Zkuste jich najít co nejvíce.

P	E	K	R	N	K	K	O	Č	O	V	Á	N	Í	F	H
F	L	Ř	U	Í	Á	K	E	Č	Á	Ň	D	O	L	P	O
D	F	Á	N	Ř	Ř	B	M	K	K	H	U	J	O	K	K
J	N	D	S	Č	Á	Ž	Ě	E	Z	O	H	J	Á	H	F
F	E	R	T	T	A	K	U	H	C	B	Š	T	E	R	T
M	F	G	H	U	J	N	T	F	K	I	E	N	L	M	H
T	E	M	O	D	E	M	Y	U	Í	L	Č	R	I	D	B
W	E	G	Z	J	K	I	H	M	N	F	D	B	B	C	L
D	Ě	L	N	I	C	E	C	I	R	H	N	B	U	E	E
J	S	T	R	D	Í	O	O	G	E	A	G	U	Ž	R	I
R	E	H	H	H	D	Č	L	A	Z	D	E	A	R	G	T
B	H	D	I	E	K	K	Y	C	E	N	N	K	L	Á	T
Z	T	R	M	C	D	O	P	E	M	E	R	H	G	T	Y

Vybraná řešení z minulého čísla

1. Kvízové otázky

1b; 2b; 3c; 4c; 5a; 6b; 7c; 8a

2. Přesmyčky

1 - včelařská kukla, 2 - včelařský klobouk, 3 - rukavice, 4 - kombinéza

3. Cestujeme po světě

Z písmenek se dalo vytvořit slovo „HONEY“. Je to sídlo v Mexiku.

4. Včelařský roháček

Tajenkou bylo slovo „sosák“.

Autor stránky: Mgr. Jan Podpěra

vedoucí kroužku mladých včelařů ve Mšeně (u Mělníka)

Kvízové otázky

- Kolik barev se používá ke značení včelích matek?
 - 3
 - 4
 - 5
- Proč má včela chlupy i na složených očích?
 - Nemají žádnou funkci. Jsou pozůstatkem evoluce.
 - Chrání oči před pylovými zrnky.
 - Slouží k lepší tepelné izolaci očí.
- Včela dokáže letět rychlostí
 - 25 kilometrů za hodinu
 - 25 metrů za sekundu
 - 25 kilometrů za minutu
- Jak se nazývá alkoholický nápoj z medu?
 - medovice
 - medovina
 - medletice
- Co není součástí úlu?
 - česno
 - očko
 - česlo
 - podmet
- Ve kterém úlu se nepoužívají rámký?
 - v ležanu
 - v košnici
 - v langstrothu
- Která z uvedených rostlin nekvete bíle?
 - podběl
 - sněženka
 - bledule
- Jak se nazývá přístroj, kterým se zjišťuje obsah vody v medu pomocí lomu a odrazu světla?
 - konduktometr
 - hustoměr
 - refraktometr
- Jak se nazývá podzemní a zimní ošetření včel?
 - vykouření
 - fumigace
 - fermentace
- Rouskovaný pyl není pro včely dobře stravitelný. K jakému ději dojde s pylem v buňkách plástu?
 - ke sterilizaci
 - k fumigaci
 - k fermentaci

Liberečtí včelaři v Praze

První zářijovou sobotu liberečtí včelaři strávili na odborné exkurzi v Praze, která byla plánována již v jarním termínu, ale s ohledem na nejistou covidovou dobu musela být bohužel přeložena.

Během dopoledne byla v plánu návštěva areálu České zemědělské univerzity v Praze, konkrétně Libosadu, s odbornou botanickou přednáškou. Univerzitním kampusem nás provedl pan Petr Jůza (vče-

lař, absolvent SOUV Nasavrky a zároveň pracovník univerzity v jedné osobě). Nesmírně si vážím toho, že si na nás udělal čas a podle mého názoru předvedl prvotřídní přednášku nejen na téma včelí pastvy.

V rámci odpoledního programu jsme navštívili Národní zemědělské muzeum, kde v tento den probíhala akce Jedu v medu s odbornými přednáškami, workshopy i výstavou Včely a včelařství. S učitelem včelařství panem Augustinem Uváčikem proběhla včelařská beseda nejen o střešním včelaření a kde jinde než na střeše zemědělského muzea s úžasným výhledem na panorama Prahy.

Oběma pánům bych tímto chtěla moc poděkovat za jejich čas, ochotu, nasazení a osobní přínos v oblasti vzdělávání včelařů i široké veřejnosti.

Bc. Kateřina Sojáková
místopředsedkyně ZO ČSV Liberec

Loupeže

Vážená redakce, v zářijovém čísle Včelařství mě první rádek Kalendária – odstavec Loupeže přiměl k reakci na tento názor a návrh na změnu starých zvyklostí. Píši tak podle vlastní zkušenosti a myslím, že takových případů bude více navzdory tomu, co uvádí první rádek tohoto odstavce.

Nyní k mé zkušenosti: 30. srpna jsem zaslechl hluk včel skoro jako při rojení. Při pohledu na včelín jsem zjistil, že je to loupež hladových včelstev. Hned jsem si vzpomněl na svého kamaráda včelaře, který má včely asi 500 metrů od mého stanoviště. Protože jsem měl stejný „zážitek“ v roce 2019, tak jsem za ním šel s dotazem, jestli už má nakrmeny včely. On mi však sdělil, že nemá, protože mu jeho otec kdysi (velmi dávno) řekl, že se včely začínají krmit od 1. září. Ani po mojí reakci, že mi jeho včely jistě loupí, nebude krmit dřív. Prý

mám dát před úl sklo, takže cizí včely se do úlu nedostanou a moje vylétí bokem – tak to prý včelaři proti loupeživým včelám dělali dřív. Jsou to prý divoké včely, což jistě nedává smysl, protože divoké včely si na zimu jistě přinesou zásoby a žádný včelař (ani medvěd) jim je nesebere, a tak nemají důvod loupit. Nic proti loupeživým včelám nepomohlo a až po 2. září (kamarád asi začal 1. září opravdu krmit) loupež pomalu přestávala.

Při představě, že takových včelařů je asi více, bych navrhoval, aby v některém dalším čísle Včelařství byl k tomuto námětu napsán fundovaný článek, který by zdůraznil logickou správnost krmení včel neodkladně po posledním medobraní se všemi kladnými důvody a naopak i se všemi negativy pozdního krmení a který by podobné včelaře přesvědčil o správnosti krmení

neodkladného. Moje všechny připomínky výhod včasného krmení z mých úst dotyčného zněly jistě nevěrohodně, protože mu jeho otec kdysi řekl, že...

Na závěr bych chtěl podotknout připomínku k výše uvedenému odstavci Loupeže v zářijovém Kalendáriu, že kdyby všichni včelaři nakrmili svoje včelstva neodkladně po posledním medobraní, nemusely by se konat žádné krizové scénáře, protože všechna včelstva by byla nakrmena včas a netrpěla by hladem, a tím pádem by ani neloupila. V tom vidím hlavní výhodu „osvěty“ ve Včelařství, které odebírají téměř všichni včelaři.

Rovněž by nemuseli „správní“ včelaři doplácet na zvyky z dřívějších let, které jsou jistě překonány moderními a logickými názory a postupy.

K. J.

I včelaření může naplňovat život vozíčkářů

V úterý 24. srpna 2021 proběhlo v prostorech Centra Kociánka Brno představení projektu včelaření pro vozíčkáře ve Slovinsku a pilotního projektu vzdělávacího úlu pro vozíčkáře v České republice. Předseda Slovinského svazu včelařů Boštjan Noč předal vzdělávací úl přizpůsobený obsluze z vozíčku a Včelařskou příručku pro invalidy řediteli ParaCentra Fenix Michalu Odstrčilovi. Toto slavnostní předání uvedla svým proslovem velvyslankyně Slovinské republiky v České republice Mgr. Tanja Strniša.

Událost proběhla pod záštitou Radka Vondráčka, předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, a za účasti hejtmana Jihočeského kraje Jana Grolicha, prvního náměstka primátorky města Brna Petra Hladíka, rektorky Mendelovy univerzity Danuše Nerudové, zástupců Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, Slovinské asociace paraplegiků a dalších hostů. Na pozvání paní velvyslankyně se zúčastnili i zástupci Českého svazu včelařů – tradičně Miroslav Smolík, Petr Stibor, tajemník a předsedkyně svazu.

ParaCentrum Fenix, z. s., což je nezisková organizace, která se zaměřuje na pomoc lidem po úrazu míchy, tak bude mít jedinečnou příležitost rozšířit své služby handicapovaným osobám a navíc pomoci životnímu prostředí.

Projektu přejeme, aby mezi handicapovanými spoluobčany našel mnoho příznivců, a věříme, že naši brněnští včelaři navážou spolupráci s ParaCentrem Fenix a stanou se rádci a pomocníky vozíčkářů při práci se včelami.

Mgr. Jarmila Machová

Český svaz včelařů, z.s.
Základní organizace
Chudenice

**VÁS SRDEČNĚ ZVE NA BESEDY,
KTERÉ SE KONAJÍ:**

Chudenice
Restaurace „Stará škola“
vždy v pátek od 18:00 hod.

2021 – 2022

- 12. 11. 2021 Varroáza včel
- 26. 11. 2021 Ošetřování včelstev během roku
- 10. 12. 2021 Zimování včelstev
- 7. 1. 2022 Včelí jedinci a včelstvo
- 21. 1. 2022 Včelařské předjaří na včelíně
- 4. 2. 2022 Volné téma
- 18. 2. 2022 Jarní prohlídky včelstev
- 4. 3. 2022 Rámkové míry

Srdečně zve výbor ZO ČSV Chudenice

Informace: Josef Kadlec, 721 217 266

**VČELAŘSKÁ
VÝSTAVA**

14. – 17. října 2021

9.00 - 18.00 hod. / v neděli 9.00 - 17.00 hod.
Výstaviště Flora Olomouc / pavilon H

DOPROVODNÝ PROGRAM:
prodej včelařských potřeb a včelích produktů
poradna pro včelaře, přednášky
(dle aktuálních nařízení ministerstva zdravotnictví)

HANÁCKÁ VČELA www.hanackavcela.cz

V říjnu 2021 slaví...

97 let

Hora František · ZO Lištany

95 let

Nováková Vlasta · ZO Kolinec
Řehoř Václav · ZO Dírná

94 let

Bardonek Břetislav · ZO Prostějov
Groh Norbert · ZO Vodice
Štěpán Josef · ZO Liciborice
Valach Vincent · ZO Teplice nad Metují

93 let

Čech Josef · ZO Brno - Líšeň
Macega Štefan · ZO Blansko
Marko Jan · ZO Brno - Maloměřice
Pojer František · ZO Pačejov

92 let

Bláha František · ZO Volyně
Holodniok Alexander · ZO Vrchlabí
Kacetlová Jiřina · ZO Moravské Budějovice
Milická Ludmila · ZO Chrástava
Minařík Vladimír · ZO Nový Hrozenkov
Mlčoch František · ZO Liberec
Tlapal František · ZO Hradec Králové
Vrbka Alois · ZO Ořechov

91 let

Dufek Leopold · ZO Moravský Krumlov
Filip Arnošt · ZO Pozoříce
Chaloupková Růžena · ZO Volary
Říčař Jiří · ZO Kostelec nad Orlicí

90 let

Chýlek Josef · ZO Karlovy Vary
Jarkovský Václav · ZO Přepychy
Jindra Karel · ZO Bučí
Kratochvíl Jiří · ZO Slaný
Moravec Robert · ZO Uhřetěves
Novosad Antonín · ZO Újezd
Procházka František · ZO Městečko Trnávka
Stejskal Jindřich · ZO Bolatice
Štětka Stanislav · ZO Mladošovice
Veselý Bohumil · ZO Český Brod

85 let

Brhel Stanislav · ZO Horní Lideč
Hábr Kamil · ZO Konstantinovy Lázně
Hašek Jindřich · ZO Černošice
Chovanec Otto · ZO Frenštát pod Radhoštěm
Kozlík František · ZO Strakonice
Králíková Marie · ZO Kašperské Hory
Novák Václav · ZO Manětín
Pachovský František · ZO Jimramov
Patmanová Roswitha · ZO Liberec
Pietrasz Antonin · ZO Stonava
Pilko Václav · ZO Rumburk
Plaček František · ZO Kroměříž

Rada Rudolf · ZO Moravská Třebová
Raška Josef · ZO Nepomuk
Sokolová Marie · ZO Kdyně
Stach Josef · ZO Nečtiny
Synek Vladislav · ZO Radonice
Špaček František · ZO Nové Veselí
Špaček Rudolf · ZO Prostějov
Štancil Milan · ZO Velké Hamry
Vaňourek Jan · ZO Zábřeh
Vlach František · ZO Frymburk
Vlček Zdeněk · ZO Dobřany
Vondra Jaroslav · ZO Divišov
Wisura Jiří · ZO Fulnek
Wrzecionko Vilém · ZO Bystřice nad Olší

80 let

Bajer Jan · ZO Vrbno pod Pradědem
Bárová Anna · ZO Štramberk
Ceral Josef · ZO Chrást u Chrudimě
Cvikýř Rainhold · ZO Machov
Čáp Jan · ZO Blansko
Čížek Jaroslav · ZO Broumov
Davídek Josef · ZO Luby
Domas Jaroslav · ZO Mukařov
Dubský František · ZO Jičín
Friebergová Jana · ZO Strakonice
Glomb Jan · ZO Mikulovice
Hájek Václav · ZO Blatná
Harant Jiří · ZO Strašín
Holková Marie · ZO Třešňová
Hrma Josef · ZO Kosova Hora
Hron Josef · ZO Žďár nad Sázavou
Chromý Tomáš · ZO Boršov nad Vltavou
Jágr František · ZO Kralovice
Jáchim Jan · ZO Mladošovice
Janík Jaromír · ZO Jičín
Jenerál Stanislav · ZO Moravské Budějovice
Kadlec Jaroslav · ZO Mohelnice
Klevar Jan · ZO Odry
Kopecký Karel · ZO Protivanov
Kováč Jan · ZO Domašov nad Bystřicí
Krejca Zdeněk · ZO Zlín-Malenovice
Kuška Václav · ZO Žebrák
Ludvík František · ZO Hrotovice
Ludwig Josef · ZO Račice
Lunga Ladislav · ZO Svatobořice - Místřín
Martiník Tomáš · ZO Velká Polom
Mikulka Jan · ZO Napajedla
Milaberský Rudolf · ZO Horní Cerekev
Minařík Jaroslav · ZO Hutisko-Solanec
Míšek Jaroslav · ZO Sázava
Miškovská Miloslava · ZO Planá u Mariánských Lázní
Náhlavský Bohumír · ZO Rovensko pod Troskami
Niebauer Karel · ZO Stráž u Tachova
Novák Václav · ZO Mšeno
Novák František · ZO Vratislavice
Nykodým Václav · ZO Holice
Rajalová Marta · ZO Janovice nad Úhlavou
Rösler Jan · ZO Zábřeh

Rychlík Čestmír · ZO Kolín
Simonides Jan · ZO Znojmo
Smitka Vladimír · ZO Stupno
Stuchl Josef · ZO Měčín
Šimek Václav · ZO Ledenice
Šodek Bedřich · ZO Napajedla
Špidlenová Iva · ZO Huntířov nad Jizerou
Tála Jiří · ZO Roudnice nad Labem
Tomšů František · ZO Toužim
Uher František · ZO Loket
Valas Jiří · ZO Těrlicko
Valenta Jan · ZO Hořice
Vaněk Tomáš · ZO Mohelnice
Vedra František · ZO Kroměříž
Vlček Emanuel · ZO Mikulovice u Znojma
Vodehnal Oldřich · ZO Letohrad
Vorel Petr · ZO Doubravník

75 let

Bártek Jiří · ZO Fulnek
Beneš František · ZO Mlečice
Blumentrit Karel · ZO Liběšice
Bohuslav Petr · ZO Nýřany
Bucek Miloslav · ZO Hostivice
Cícha Jaroslav · ZO Lomnice u Tišnova
Dohnal Vladimír · ZO Nedvědice
Dolista František · ZO Praha 5 - Řeporyje
Dostálek František · ZO Bílovice u Uh. Hradiště
Ducháček Stanislav · ZO Kunštát
Fousková Marta · ZO Sázava
Hájek Jan · ZO Říčany
Havlík Jaromír · ZO Hodkovice nad Mohelkou
Hél Jiří · ZO Prostějov
Heřmanský Milan · ZO Otnice
Hodický František · ZO Tišnov
Hrdlička Karel · ZO Vlachovo Březí
Hroch Václav · ZO Liberec
Chmelíř Václav · ZO Švihov
Jan Jiří · ZO Frenštát pod Radhoštěm
Jung Oldřich · ZO Hranice
Káčerek Zdeněk · ZO Moravská Nová Ves
Kachtík Jaroslav · ZO Šumperk
Kalach Stanislav · ZO Louny
Khol Jiří · ZO Litomyšl
Koberna Bohumil · ZO Lomec
Kohout Josef · ZO Dolní Hbity
Kokš Josef · ZO Oráčov
Košťál Jaroslav · ZO Náměšť nad Oslavou
Kouřil Rostislav · ZO Strání-Květná
Kozák Alexander · ZO Litomyšl
Krejčí Josef · ZO Žďár nad Sázavou
Krejčík Vladislav · ZO Poděbrady
Kunert František · ZO Libčevy
Kůrka Václav · ZO Žichovice
Lapáček Zdeněk · ZO Trhový Štěpánov
Lepař Rostislav · ZO Osek nad Bečvou
Linzmajer Václav · ZO Klatovy
Macourek Přemysl · ZO Blovice
Majewski Miloslav · ZO Těrlicko
Mandát Antonín · ZO Moravské Budějovice

Mauler Lubomír · ZO Šumperk
 Mendl Miroslav · ZO Svatobořice - Mistřín
 Měšťák Miloslav · ZO Bělá pod Bezdězem
 Mokry Jan · ZO Halenkov
 Moravec Pavel · ZO Česká Kamenice
 Moučka Stanislav · ZO Vráž
 Mutl Miroslav · ZO Židlochovice
 Němčík Ladislav · ZO Morávka
 Niederhafner Karel · ZO Jemnice
 Nikodém Miroslav · ZO Bystřice nad Olší
 Noha Karel · ZO Nepomuk
 Pajkrť Blahoslav · ZO Česká Lípa
 Paradovský Miroslav · ZO Jesenice
 Pekař Ladislav · ZO Jesenný
 Požárek Václav · ZO Volenice
 Příbyl Jaroslav · ZO Karlovy Vary
 Pukl Karel · ZO Boskovice
 Raška Karel · ZO Bystřice nad Olší
 Schön Pavel · ZO Čerčany
 Skočdopole Bohuslav · ZO Dobruška
 Slancová Eva · ZO Milevsko
 Smokoň Augustin · ZO Chomutov
 Sobek Milan · ZO Bučovice
 Starý Bohumil · ZO Heřmanův Městec
 Strakatý Jan · ZO Město Touškov
 Studený Jaroslav · ZO Chotoviny
 Sváda Vlastimil · ZO Čestice
 Šimandl Ludvík · ZO Krý
 Šindler Antonín · ZO Krnov
 Šišma Břetislav · ZO Velký Újezd
 Šottl František · ZO Moravská Nová Ves
 Šperl Karel · ZO Černivsko
 Štec Michal · ZO Prostějov
 Štěpáník Václav · ZO Přerov I
 Šugárek Jaroslav · ZO Frenštát pod Radhoštěm
 Tesař Václav · ZO Odry
 Vala Antonín · ZO Valašské Meziříčí
 Vávrovský Jaroslav · ZO Dolní Bukovsko
 Vlček František · ZO Rudná
 Vodrážka František · ZO Heřmanův Městec
 Vyhňáková Jitka · ZO Benešov nad Ploučnicí
 Vyskočil Petr · ZO Bechlín
 Vytlačil Josef · ZO Most
 Žák Jaroslav · ZO Bučovice
 Židů Jaroslav · ZO Frýdlant

70 let

Babinec Jiří · ZO Brodek u Prostějova
 Baloun Vladimír · ZO Litoměřice
 Bodlák Karel · ZO Újezd
 Bogar Stanislav · ZO Blatnice pod Sv. Antonínem
 Bohdanecký Václav · ZO Praha 8
 Čupl Miroslav · ZO Klatovy
 Čech Stanislav · ZO Sázavka
 Čumpl Jan · ZO Žďár nad Sázavou
 Diviš František · ZO Nýřany
 Dostál František · ZO Ostrava - Zábřeh
 Doubek Pavel · ZO Pečice
 Dujka Petr · ZO Doudleby nad Orlicí
 Flídr Jan · ZO Smiřice
 Fučík Jiří · ZO Střížov
 Grézl František · ZO Litovel

Grim František · ZO Brno - Žabovřesky
 Havel Miroslav · ZO Havlíčkův Brod
 Heřman Ladislav · ZO Hradec Králové
 Hladík Zdeněk · ZO Havlíčkův Brod
 Hlaváček Jan · ZO Šaratice
 Hledík Jan · ZO Záchlumí
 Hodr Milan · ZO Krňany
 Holubec Jaroslav · ZO Dobruška
 Horský Antonín · ZO Letovice
 Hořejš Jiří · ZO Střížov
 Houdková Marie · ZO Žamberk
 Hucek Jiří · ZO Strunkovice nad Blanicí
 Huml Antonín · ZO Mirošov
 Hýbner Jaromír · ZO Drahotuše
 Jahn Michal · ZO Domažlice
 Janda Oldřich · ZO Choceň
 Joštová Marie · ZO Jesenný
 Junek Antonín · ZO Záchlumí
 Jung Milan · ZO Sobčice
 Kalous Josef · ZO Pěčín
 Kašpárek Jiří · ZO Blansko
 Kočí Jaroslav · ZO Fulnek
 Koška Juraj · ZO Mariánské Lázně
 Koutný Vladimír · ZO Uničov
 Kovrč Miroslav · ZO Říčany
 Kraus Zdeněk · ZO Rosice
 Kříž Petr · ZO Pňovany
 Kubizňák Josef · ZO Holice
 Kučerová Ludmila · ZO Orlík nad Vltavou
 Kučírek František · ZO Brno-Bohunice
 Kunderát Josef · ZO Kelč
 Künzel Rudolf · ZO Aš
 Kyzvát Miroslav · ZO Turnov
 Lidařík Zdeněk · ZO Hranice
 Loubř Vladislav · ZO Zdice
 Masařík František · ZO Bučovice
 Mašek Jan · ZO Lomnice nad Popelkou
 Matuška František · ZO Strážnice
 Michal Jaroslav · ZO Most
 Míchal Stanislav · ZO Unhošť
 Míko Štefan · ZO Velemín
 Musílek Antonín · ZO Chotěboř
 Novák Petr · ZO Strunkovice nad Blanicí
 Novák Josef · ZO Čáslav
 Novák Miroslav · ZO Pláně
 Osinová Milada · ZO Rosice
 Otýpka Rudolf · ZO Petřkovice

Ovčáček Arnošt · ZO Hranice
 Papáček Josef · ZO Brandýs nad Orlicí
 Pátík František · ZO Pačlavice
 Pavelek Antonín · ZO Lubno
 Pavlík Josef · ZO Jemnice
 Peciár Jiří · ZO Kadaň
 Piknerová Miloslava · ZO Buchlovice
 Plíva Karel · ZO Dolní Dobrouč
 Podhájecký Antonín · ZO Ronov nad Doubravou
 Polášek Pavel · ZO Vizovice
 Pospíšil František · ZO Stará Ves nad Ondřejnicí
 Prchal Jaroslav · ZO Kamenický Šenov
 Procházka Jan · ZO Hluk
 Procházka Rudolf · ZO Ústěk
 Rak Vladimír · ZO Lázně Bělohrad
 Rataj Jaroslav · ZO Milevsko
 Rázek Miloslav · ZO Úpice
 Röhrichová Ludmila · ZO Habry
 Rulc Josef · ZO Sobotka
 Řiháček Petr · ZO Brno-Bohunice
 Sedmík Oldřich · ZO Velké Popovice
 Sklenička Vladimír · ZO Radnice
 Studecký Václav · ZO Mělník
 Svoboda Petr · ZO Chrást u Chrudimě
 Sychra Josef · ZO Rozstání
 Šenkýřková Emilie · ZO Libina
 Šilhavý Zdeněk · ZO Dolany u Klatov
 Šilhová Alena · ZO Pištín
 Šimek František · ZO Blížejev
 Štastný Alois · ZO Holešov
 Štěpánek Miroslav · ZO Louňovice pod Blaníkem
 Tengler Vladimír · ZO Žlutice
 Tesař Jiří · ZO Jílové u Prahy
 Tkadlec Vladimír · ZO Praha 8
 Totůšek Josef · ZO Jimramov
 Vaca František · ZO Olomouc
 Valášek Jiří · ZO Vranovice
 Valentinová Jitka · ZO Nové Strašecí
 Vaverka Josef · ZO Rožná
 Vendolský Jiří · ZO Polička
 Větr Miroslav · ZO Konice
 Voldřich Miloslav · ZO Nýřany
 Vránek Milan · ZO Veselí nad Lužnicí
 Zábranský Stanislav · ZO Chvalčov
 Záhorka Bohumír · ZO Šluknov
 Zemčík Pavel · ZO Bojkovice
 Žufánek Josef · ZO Boršice u Blat.

Jubilantům upřímně blahopřejeme!

Odešli z našich řad

Almer Miloslav (81) · ZO Rataje nad Sázavou
 Černý Miloslav (69) · ZO Rakovník
 Důrek Josef (85) · ZO Skuteč
 Hampl Václav (63) · ZO Hradec Králové
 Havelka Jaroslav (86) · ZO Podbořany
 Hňátek Emil (67) · ZO Moravský Beroun
 Jastrzembksi Oto (84) · ZO Karviná
 Kabát Jiří (78) · ZO Kladno
 Kalvach Slavomír (57) · ZO Rakovník

Kašík Stanislav (89) · ZO Napajedla
 Kodet Vlastimil (74) · ZO Stupno
 Křápek Miroslav (79) · ZO Rýmařov
 Nosek Vojtěch (90) · ZO Solnice
 Novák Josef (102) · ZO Vlašim
 Poslušný Miroslav (72) · ZO Drevníky
 Řehořka Josef (77) · ZO Sloup u Moravského Krasu
 Semrád Jaroslav (63) · ZO Vsetín
 Stříška František (66) · ZO Rakovník

Čest jejich památce

Medový den Mladošovice – 2021

V neděli 22. srpna uspořádali včelaři Včelařského spolku pro Mladošovice a okolí už 13. ročník Medového dne, jehož hlavním cílem bylo prezentovat práci včelařů pro širší laickou veřejnost, a dovolím si prohlásit, že se to povedlo beze zbytku.

S konkrétními přípravami jsme začali již v průběhu července. V sobotu 21. 8. jsme postavili stanové přístřešky, abychom od brzkého nedělního rána mohli provést všechny práce související s výzdobou návsí, kde se Medový den uskutečnil. Včelaři postupně přinášeli medové dobroty, které napekly jejich manželky a které byly

určeny k prodeji ostatním návštěvníkům. Samozřejmě med byl tím hlavním, o co byl zájem. Zvláště letos, kdy je medu podstatně méně než v letech předcházejících.

Ve svém středu jsme také přivítali spisovatele knih pro děti Jana Lebedu, který zde měl i autogramiádu. O jeho knihy je už tradičně velký zájem a letos to nebylo jinak.

Rušný provoz byl také na pracovišti přítelkyně Mgr. Nicole Hovorkové, která se s přehledem sobě vlastním postarala o dětské návštěvníky. V její tvůrčí dílně to šumělo jako ve včelím úlu. Děti odcházely spokojené a každý si odnášel nějaký dárek, který si pod jejím vedením vyrobil.

Od 10:00 se v kostele sv. Bartoloměje uskutečnil recitál vynikající houslistky Lenky Ambrožové – Houslenky. Kostel se zcela naplnil a po krátkém představení se rozezněly první tóny jejich houslí. Slovy se jen těžko vyjádří nastalá atmosféra. Zazněly zde skladby od známých, ale i méně známých autorů. V mnoha očích se objevily slzičky, které bez komentáře vypovídaly o prožívaném štěstí. Byl to opravdu nezapomenutelný zážitek. Po ukončení recitálu předseda spolku poděkoval Lence za předvedené umění, předal jí kytici a vyjádřil naději, že toto setkání nebylo posledním. Včelaři tímto ještě jednou děkují.

Hned po recitálu následovala bohoslužba, při které bylo také vzpomenu na včelaře a jejich práci. Poté za doprovodu Jáhna, ministrantů, včelařů a ostatních byl z kostela sv. Bartoloměje vynesena spolkový prapor k budově Obecního úřadu, kde stojí socha sv. Ambrože. Zde předseda spolku poděkoval za ochranu, kterou nám sv. Ambrož poskytuje, a v krátkosti připomenul jeho životní dráhu. Předseda OO České Budějovice Jozef Zimen poděkoval mladošovickým včelařům za uspořádání Medového dne a popřál jim hodně sil a zdraví do další práce. Jáhen – Ing. Poláček zakončil tuto část programu konstatováním významu včel pro lidstvo. V samotném závěru předseda spolku poděkoval všem za účast a pozval přítomné na 14. ročník Medového dne Mladošovice. Včelaři a pozvaní hosté se poté odebrali ke slavnostnímu obědu.

Předseda spolku děkuje všem, kteří se podíleli na průběhu celé akce.

předseda Včelařského spolku
pro Mladošovice a okolí
Ing. Miroslav Jelínek

Výstava Příroda a včely v novém prostředí

I přes všechny překážky a omezení se naši Okresní organizaci ČSV Frýdek-Místek podařilo i letos uspořádat už třetí ročník výstavy Příroda a včely.

V kouzelném areálu ostravského Bělského lesa proběhla 11. září 2021 další vydatná akce s několikatisícovou návštěvností, ke které nemalou měrou přispělo letní počasí, a dobrá spolupráce s naším partnerem Lesy ČR, pořadajícím Festival dřeva a Den v lese. Naším společným mottem je výchova dětí ke kladnému vztahu k přírodě, lesu a všemu živému, co s tím souvisí.

Naše prezentace včelaření a spolkového života byla určena hlavně pro širokou veřejnost a mládež, která se s chutí zapojovala do připravených soutěží a kvízů. Nejmenší děti vybarvovaly omalovánky, rodiče nafukovali balóny a odměnou pro každého soutěžícího byla sklenice medu, propagační a upomínkové předměty s logem ČSV a chutné medové pečivo. Odměnou pro nás pořadatele pak byly nadšené děti, kterým jsme mohli dárky předat.

Návštěvníci také měli možnost sledovat, jak se odlévají nebo stácejí svíčky ze

včelího vosku, a při ochutnávce medu nás překvapilo, kolik dětí tu poprvé okusilo pravý včelí med. Jsme rádi, že jsme tímto způsobem pomohli rozšířit znalosti nejen v oboru včelaření, ale i seznámili návštěvníky s dalšími včelími produkty, propolisem či pylem.

Jako každoročně se konaly již tradiční soutěže o nejlepší med, nejlepší medovinu a nejkrásnější perník, který zdobily naše šikovné včelařky.

Poděkování patří náměstkovi hejtmana MSK panu Janu Krkoškovi, MBA, který nad touto akcí převzal záštitu, a stejně tak patří obrovský dík za finanční podporu z MSK a ČSV, bez kterých by se výstava nemohla uskutečnit. Z pozice předsedy OO ČSV Frýdek-Místek chci poděkovat všem ochotným organizátorům z řad funkcionářů našeho okresu, a to Bc. Miroslavu Poništovi ml., Jaroslavu Bartákovu, Radimovi Březinovi a Věrce Cholavové, kteří zajišťovali tyto výstavy po celé roky, ale také nevčelařům, kteří jsou našimi příznivci a rádi nám pomohli.

Miroslav Poništ
předseda OO ČSV Frýdek-Místek

Obyvatelé Včelařského arboreta se představují

Hvězdnice

V okamžicích, kdy se léto pomalu přehupuje do podzimu, začíná čas nás, podzimních aster neboli hvězdnic.

Botanické jméno *Aster* z latinského hvězda je dnes nahrazováno jménem *Symphotrichum*. Ale ať nám budete říkat jakkoliv, tak pokud hledáte skromné a přesto velmi půvabné podzimní krásky, zvolte nás.

Druhů podzimních aster je mnoho. Lišíme se výškou, dobou kvetení i barvou, velikostí a plností květů. Pro včely volte samozřejmě ty s prázdnými květy! Mezi vysoké druhy patří například hvězdnice novoanglická, která dorůstá až do výšky 150 centimetrů. Všechny vysoké druhy ovšem trpí ve větrných polohách, a je tedy nutno je vyvazovat. Můžete zvolit i středně vysoké druhy. Mezi nejraněji rozkvétající patří hvězdnice chlumní, která dorůstá do výšky okolo 50 cm a kvete již od srpna. Vyšší a střední druhy můžete vysazovat v kombinaci s pozdně letními až podzimními trvalkami – třapatkami, zápleváký, zlatobýly a dalšími.

U nás v arboretu v Nasavrkách se rozhodli pro mě. Jmenuji se hvězdnice křovitá (*Aster dumosus*) a pocházím ze Severní Ameriky, ale u vás se mi skutečně daří. Dorůstám do výšky 50 cm, ovšem některé moje kultivary dosahují jen zhruba 30 cm. Vytváříme kulovité keříky, které působí hezky na okrajích záhonu s vyššími trvalkami a kveteme v září a říjnu. Květenství jsou úbory se žlutooranžovými trubkovitými květy ve středu a jazykovitými na obvodu. Ty obvykle mají světle fialovou barvu, ale máme řadu odrůd v různých barvách. I tady u nás v loňském roce vysadili ke mně, kultivaru Profesor Anton Kippenberg s modrofialovou barvou, kultivary Niobe – bílá, Island Tonda – růžová, Island Bahamas – tmavě růžová a další. Kveteme velmi bohatě a záplavou květů téměř zakrýváme úzce kopinaté listy. Proto se nám někdy také říká hvězdnice hustokvěté. Vedle včel nás mají ve velké oblibě také čmeláci nebo motýli, kterým poskytujeme poslední snůšky nektaru a hlavně výživného pylu zlatožluté barvy.

Typické je pro nás odnožování, takže postupně vytváříme souvislé plochy, na kterých naše krása vyniká ještě více. Naším dalším

velkým plusem je velmi snadné pěstování. Máme rády slunnou polohu a hlinitopísčité půdy a velmi dobře snášíme přechodně i sucho, a tak je nutné nás zalévat pouze při dlouhotrvajících obdobích bez deště. Občas nás přihnojte, ale pozor na nadbytek dusíku, který vede v nadbytečném růstu a malému počtu květů. V žádném případě se nehodíme do stínu a zamokřených půd, ale jinak prakticky nevyžadujeme žádnou péči a lze nás zařadit mezi květiny pro „nešikovné pěstitele“. Velmi snadno si nás můžete namnožit z odnoží nebo pomocí řízků.

Ať už se rozhodnete pro kterýkoliv z našich druhů nebo kultivarů, určitě neuděláte chybu. Potěšíme vaše včely i prozáríme pošmourné podzimní dny.

za všechny hvězdnice

hvězdnice křovitá

Připravila Ing. Miroslava Novotná

Hvězdnice křovitá
Aster dumosus